

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA**

Godina II • Broj 27 • 8. novembar 2013. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

Nisu poslušali

Mnogi sremski poljoprivrednici nisu poslušali savete stručnjaka da ne spaljuju ostatke na njivama, kao ni upozorenja Uprave za vanredne situacije da Zakon o zaštiti od požara zabranjuje spaljivanje ostataka strnih useva, spaljivanje biljnih ostataka, kao i smeća na otvorenom prostoru.

Iako zakon propisuje visoke novčane kazne za pravna i fizička lica, čak i do milion dinara, proteklih dana plamtelo je na njivama širom Srema koja su potom ličila na zgarista.

Foto: D. Čović

U OVOM BROJU

FORUM O PROIZVODNJI
PŠENICE:

Neophodna podrška države

Strana 8.

RAPORT SA
SREMSKIH POLJA:

Vreme poslužilo ratare

Strana 11.

JAZAK • SEOSKI TURIZAM NA IMANJU PORODICE UTVIĆ

Prodavnica mira i tišine

Jedan od onih koji su napustili poljoprivrednu proizvodnju je i Jazačanin **Pavle Utvić**. Za razliku od mnogih drugih, Pavle i njegova porodica: supruga **Vera** i ćerke **Snežana** i **Vanja**, rešili su da na svom porodičnom imanju pokrenu sasvim novi posao – seoski turizam.

Tokom poslednjih nekoliko godina Utvići su uspeali da svoje domaćinstvo preurede i na njemu izgrade tri bungalova i prelepi restoran nadajući se da će u skorije vreme ova destinacija postati jedan od centara seoskog turizma.

Strana 20.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

ISSN 2217-9895

9 772217 989003

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 28. 10. do 1. 11. 2013.

- Stabilna cena kukuruza
- Rast cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

NOVI SAD
PODSTICAJI ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU I PRERADU

Za 89 korisnika - 25 miliona

U Vladi Vojvodine prekuče je potpisana poslednja serija ugovora u ovoj godini sa poljoprivrednicima koji su ostvarila sredstva za unapređenje svoje proizvodnje na osnovu dva konkursa Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvu. To su konkursi za podršku aktivnostima usmerenim na stvaranje proizvoda sa većom dodatnom vrednošću i za dodelu podsticajnih sredstava za nabavku opreme za biljnu proizvodnju u zaštićenom prostoru.

Do sada je, na osnovu konkursa za podršku aktivnostima usmerenim na stvaranje proizvoda sa većom dodatnom vrednošću, najveći deo sredstava, od planiranih 90 miliona dinara, uložena za opremanje objekata za preradu voća i povrća, mesa i mleka, na opremu za preradu uljanih kultura, pčelinjih proizvoda, te u preradu lekovitog, začinskog i

aromatičnog bilja. Ugovori sa registrovanim poljoprivrednim proizvođačima su se potpisivali sukcesivno, po pristizanju prijave i utvrđivanja ispunjenosti uslova za podršku nabavke opreme. Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu podržao je na ovaj način 54 projekta.

Konkurs za dodelu podsticajnih sredstava za nabavku opreme za biljnu proizvodnju u zaštićenom prostoru u ovoj godini bio je usmeren za nabavku opreme za plastenike - za višeslojne folije za pokrivanje objekata zaštićenog prostora, mreže i folije za senčenje i sprečavanje gubitka toplote, sisteme za navodnjavanje „kap po kap“ i instrumente za merenje temperature supstrata i vazduha, te vlage i ugljendioksida. U sredu je potpisan još 31 ugovor u vrednosti devet miliona dinara, tako da je, na ovom konkursu, dodeljeno ukupno oko 25 miliona dinara za 89

korisnika. Bespovratna sredstva za koja će registrovana poljoprivredna gazdinstva moći da konkurišu planirana su i za narednu godinu i biće ponovo namenjena za nabavku opreme, odnosno materijala za proizvodnju povrća, cveća i jagodičastog voća.

Zamenik pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Branislav Knežević** obavestio je poljoprivrednike da će se praksa ovakvih subvencija nastaviti i naredne godine. Prema njegovim rečima, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo će do kraja godine obavestiti javnost i sve zainteresovane o konkursima i subvencijama Sekretarijata u 2014. godini, kako bi poljoprivrednici mogli sa većom izvesnošću da planiraju svoju proizvodnju.

S. P.

Poljoprivrednici u Vladi Vojvodine

NOVI SAD
UGOVORI ZA SISTEME ZA NAVODNJAVANJE

Izvesnija proizvodnja i prinosi

Sa potpisivanja ugovora u Vladi Vojvodine

Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Goran Ješić** potpisao je prošlog ponedeljka ugovore sa 140 korisnika o dodeli bespovratnih sredstava registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima za sisteme za navodnjavanje poljoprivrednih kultura, a za tu namenu je iz Pokrajine izdvojeno 39,3 miliona dinara. Uključujući nove ugovore, sekretarijat je do sada je usmerio 155,3 miliona dinara za 431 korisnika, čime je obezbeđeno navodnjavanje novih 4,5 hiljade oranica i voćnjaka.

- Mi smo ove godine izdvojili 175 miliona dinara za tu namenu sa ciljem izvesnije poljoprivredne proizvodnje i podizanje profitabilnosti po hektaru što je naš glavni cilj-poručio je Ješić i istakao da je sjajna stvar što su kroz sve cikluse potpisivanja poljoprivrednici dobili informacije o konkursima.

- Imamo odličan odziv ljudi koji se bave poljoprivrednom delatnošću, a gotovo 40 hiljada hektara zemljišta će biti pod sistemima za

navodnjavanje. Reč je o različitim kulturama, a u najvećem delu o voćarskim i povrtarskim. Navodnjavanjem se omogućuje izvesnija proizvodnja i prinos, a činjenica je da više nećemo morati da „gledamo u nebo“ i čekamo kišu. Mi u Vojvodini imamo dovoljne količine padavina u toku godine ali sa lošim rasporedom, tako da svake godine imamo problem sa količinom vode - rekao je pokrajinski sekretar Ješić i objasnio:

- Ono što je značajno jeste da smo sa sistemima za navodnjavanje omogućili i semensku proizvodnju koja omogućava ogroman potencijal za izvoz. Odlično je to što je država obezbedila bespovratna sredstva za dugogodišnje zasade, dok je naša Vlada dala sredstva za zaštitne mreže, bunare, pumpe i sisteme za navodnjavanje. Sada na njivama imamo gotovo fabriku gde je proizvod mnogo kvalitetniji i spremniji za izvoz - a to je jedan od naših ciljeva.

M. Balabanović

NOVI SAD • POSLEDICE AFLATOKSINA

Izvoz kukuruza tri puta manji

Direktor "Žita Srbije" čak je prognozirao da će cena kukuruza u novembru padati

Direktor "Žita Srbije" Vukoslav Saković izjavio je za RTV da je zbog afere sa aflatoksinom Evropska Unija stavila Srbiju na rizičnu listu kad je u pitanju izvoz kukuruza tako da je do sada ugovoren izvoz svega 250.000 tona žutog zrna, dok je prošle godine u ove vreme ugovorena količina za izvoz žutog zrna bila 700 000 tona.

- To će izazvati ozbiljan problem

u naredna dva meseca kada ponuda kukuruza ovogodišnjeg roda na domaćem tržištu bude visoka, a mi ostanemo bez kupaca iz inostranstva - ističe Saković i dodaje da se izvoz može ubrzati na proleće, ali će zbog tradicionalno usporenog izvoza u zimskim mesecima biti pritisaka na domaću cenu i ona će sporije rasti.

Direktor "Žita Srbije" čak je prognozirao da će cena kukuruza u

novembru padati.

Kako podseća RTV, u ekonomskoj 2011/2012. godini, koja je prethodila katastrofalnoj suši i pojavi aflatoksina, Srbija izvezla čak dva miliona tona GMO free kukuruza i time se uvrstila među deset najvećih svetskih i proizvođača i izvoznika žutog zrna.

RTV-S.P.

Pad cene tokom ovog meseca?

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović • UREDNIK IZDANJA: Dragan Čosić
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković,
Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević,
Milan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 064/16-29-737
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

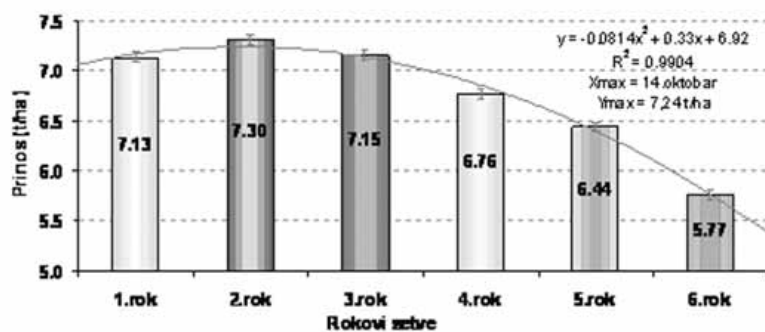
Novembarska setva strnih žita, veći rizik

Svako zakašnjenje u setvi dovodi do smanjenja prinosa, i najčešće nikakvim drugim merama to smanjenje ne možemo ublažiti. Na osnovu dosadašnjih istraživanja možemo sa sigurnošću tvrditi da se ni povećanim dozama NPK hraniva ne može nadoknaditi smanjenje prinosa usled kasnije setve

Prošli su optimalni rokovi setve svih strnih žita. Dok na vojvodanskim poljima još uvek ima jarih useva koji nisu ubrani/požnjeveni; ipak još uvek ima poljoprivrednika koji razmišljaju o setvi pšenice u takozvanim „tolerantnim“ agrotehničkim rokovima. Iako smo u prethodnim brojevima mnogo pisali o aspektima **blagovremenosti** izvođenja predsetvene pripreme i setve; svi proizvođači znaju da nikako ne možemo sve planirane površine pšenice zasejati u optimalnom roku, jer to uglavnom zavisi od povoljnosti klimatskih uslova i vremena skidanja preduseva. Zato je uvek bilo i biće setve pšenice izvan optimalnih rokova. Međutim, pri tome ipak uvek treba nastojati da se najveći deo površina zaseje u naj-optimalnijem roku, jer će ta pšenica svojim visokim prinosima ublažiti smanjenje prinosa iz kasnijih rokova setve.

Na području Srbije gotovo svake godine, a iz različitih razloga, uobičajeno je i može se očekivati i do 30-50 % kasnije setve (novembarske, pa čak i decembarske). Međutim, ovi termini setve, iako često mogu dati zadovoljavajuće prinose, nose sa sobom određene rizike o kojima će ovde biti reči. Ovom prilikom takođe ponovo podsećamo proizvođače da (ukoliko to još nisu učinili) što pre iskoriste solidno stanje vlage u zemljištu i relativno toplu i suvo vreme i ubrzano krenu sa predsetvenom pripremom i setvom pšenice. Poznato je da su ove dve agrotehničke mere veoma zavisne od vremenskih uslova, pri čemu samo pravi momenat obavljanja operacija može dati pun efekat.

Naučne činjenice govore da vreme setve ozimih žita treba podešavati tako da biljke uđu u zimu dobro razvijene, sa najmanje tri lista, u određenoj kondiciji koja je preduslov najboljeg i najsigurnijeg prezimljavanja. **Kasna setva**, dakle, nije za preporuku, jer nedovoljno

Graf. 1. Uticaj roka setve na prinos zrna pšenice (t ha⁻¹)

razvijene i neiskaljane biljke propadaju u uslovima oštrije zime. Preživle biljke u proleće brže prolaze stadijume razvika i etape organogene-

neze, dolazi do skraćivanja faze bokorenja (u kojoj se formiraju glavni elementi prinosa), te se povećava rizik proizvodnje.

Glavne faktore rasta i razvika ozime pšenice do zime predstavljaju, pored hranljivih materija - toplota i vlaga zemljišta. U našim uslovima, u vreme setve voda je često u nedostatku, naročito u Vojvodini. Setva ozime pšenice u polusuvo ili suvo zemljište je rizična. U prvom slučaju biljke imaju vlage samo za klijanje i eventualno nicanje („provokativno“), ali pošto ne naiđu na dovoljno vlage u oraničnom sloju, ne uspevaju da se ukorene, te usled toga propadaju još u toku jeseni. U drugom slučaju, seme usled dugog stajanja u zemljištu propada od napada raznih štetočina i bolesti, usled čega se dobijaju prореđeni usevi i niži prinosi.

Zato se često postavlja pitanje: **do kada se može sejati pšenica?**

Mišljenje većine stručnjaka je da se pšenica treba sejati do onog perioda za koji smo **sigurni** da će dati prinos iznad granice rentabiliteta. Pri tome moramo biti svesni da svako zakašnjenje u setvi dovodi do smanjenja prinosa, i najčešće nikakvim drugim merama to smanjenje ne možemo ublažiti. Na osnovu dosadašnjih istraživanja možemo sa sigurnošću tvrditi da se ni povećanim dozama NPK hraniva ne može nadoknaditi smanjenje prinosa usled kasnije setve.

Dakle, zakašnjenje u setvi pogoršava status biljaka i direktno smanjuje potencijal za prinos. Prema ranijim istraživanjima *Pankovića i Maleševića*, došlo se do zaključka da svako odstupanje od optimalnog roka setve pšenice povlači pad prinosa od 5-20%, u zavisnosti od broja dana zakašnjenja setve. Isti autori napominju da najveći deo sortimenta treba sejati u optimalnom roku setve - za ozimu pšenicu 5-25. X, gde je redosled setve od kasnijih prema ranijim genotipovima.

Kao ilustraciju svega napred navedenog, prikazaćemo podatke do kojih su u svojim istraživanjima došli koautori ovog teksta, proučavajući 28 godina rezultate ogleđa u kome se ispituju rokovi i gustine setve pšenice kod većeg broja sorti. Najbolji prikaz kretanja prinosa u 28-godišnjem proseku daje sledeći grafikon, koji prikazuje prosečnu reakciju (smanjenje prinosa) aktuelnih novosadskih sorti na vreme setve, (Graf. 1.).

Kao što se jasno uočava sa grafikona, tokom posmatranog perioda najveći prinos zrna dobija se pri setvi u 2 roku (10-20. X), a značajno je veći u odnosu na sve ostale rokove. Prinosi zrna u oktobarskim rokovima (1, 2 i 3. rok) bili su značajno veći u odnosu na novembarske (4 i 5. rok) i decembarski rok setve (6 rok).

Smanjenje prinosa zrna u 1 i 3. roku setve (u odnosu na 2 rok - uzeto kao 100%) iznosilo je svega

Kasna setva nije preporučljiva

Kasna setva nije za preporuku, jer nedovoljno razvijene i neiskaljane biljke propadaju u uslovima oštrije zime. Preživle biljke u proleće brže prolaze stadijume razvika i etape organogeneze, dolazi do skraćivanja faze bokorenja (u kojoj se formiraju glavni elementi prinosa), te se povećava rizik proizvodnje.

2%, u 4. roku prinos je bio manji za 7%, u 5. roku za 12%, dok je pri decembarskoj setvi prinos bio niži za čak 21%. Slično ovome, iznoseći rezultate iz široke proizvodnje u Vojvodini tokom perioda 2000-2005. godine, *Panković i Malešević* navode da nije bilo značajnijeg pada prinosa pšenice kada se setva obavi do 31 X, dok je nakon tog roka trend pada prinosa bio oko 10-15% na svakih 10 dana kašnjenja.

Dakle, pri setvi pšenice izvan optimalnih rokova - **ishod se ne može predvideti**. Pad prinosa je neizbežan, ali koliki će taj pad biti zavisiće od daljih tokova klimatskih činilaca, naročito u proleće. Pri naglom prelazu iz zime u leto (topli mart i april) - može doći do većeg pada prinosa pšenice iz kasne setve. Međutim, ukoliko bi proleće bilo nešto produženije i hladnije od proseka, produžilo bi i vegetativnu fazu porasta, pa bi se bolje razvio i potencijal za prinos kasnije zasejane pšenice. Međutim, to se zaista ne može predvideti, ali je sigurno da se rizik proizvodnje povećava usled kasne setve.

Doc. dr Goran Jaćimović
Mast. inž. Vladimir Aćin
Prof. dr Miroslav Malešević
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
i Institut za ratarstvo i povrtarstvo

Zakupljeno oko 150 hektara zemlje

Izlicitirano državno zemljište, osim u jednom slučaju, dato u zakup po početnim cenama - U prvom krugu javne licitacije zakupca našao gotovo svaki treći ponuđeni hektar državnog poljoprivrednog zemljišta u katastarskim opštinama Grgurevci, Veliki Radinci, Divoš, Čalma i Martinci - Na licitaciji mnogo više posmatrača nego učesnika - Za drugi licitacioni krug oko 300 hektara

Komisija za sprovođenje postupka davanja u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta

Transparentno

Pre početka licitacije učesnicima i svim prisutnima je pročitano obaveštenje prema kome će Uprava za poljoprivredu grada Sremska Mitrovica sve podatke sa ove licitacije proslediti Ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odnosno poljoprivrednoj inspekciji. Naglašeno je da će se podaci o licitacijama gde se pojavljuju lica sa punomoćjem za licitaciju u ime drugog gazdinstva posebno označiti i tražiti kontrole tih licitacija više puta u toku godine. Sve ove radnje primanjivaće se u cilju sprečavanja izdavanja državne zemlje u podzakup drugima što je zakonom zabranjeno, poruka je nadležnih u Sremskoj Mitrovici.

Mladi poljoprivredni proizvođač **Aleksandar Jovanović**, iz Martinaca, izlicitirao je za parcelu od 15,57 hektara u ataru svog sela arendu od 83.500 dinara po hektaru za godinu dana.

Početna cena za tu istu parcelu na licitaciji održanoj u Gradskoj kući u Sremskoj Mitrovici 6. novembra, bila je 57.500 dinara, a Jovanović je nakon javnog nadmetanja u kome je bilo još tri zainteresovana ponuđača, izjavio kako će se potruditi da uloženo vrati kroz prinose i kvalitet roda upravo na toj parceli.

- Mi u porodici se trudimo da ostvarimo maksimalan rod na zemlji koju obrađujemo, a to je između 10 i 11 tona kukuruza po hektaru i šesti ili osam vagona šećerne repe po hektaru. Tako možemo da ostvarimo dobru zaradu i pored ovako visoko izlicitiranih cena. Ti prinosi se dobijaju na kvalitet-

Poljoprivrednik Aleksandar Jovanović

Mi u porodici se trudimo da ostvarimo maksimalan rod na zemlji koju obrađujemo, a to je između 10 i 11 tona kukuruza po hektaru i šesti ili osam vagona šećerne repe po hektaru. Tako možemo da ostvarimo dobru zaradu i pored ovako visoko izlicitiranih cena, kaže Aleksandar Jovanović

Zakupac potpisuje zapisnik

nom zemljištu kao što je ovo u potesu "Međoš" koje sam zakupio gdjeću primjenjivati propisanu agrotehniku. Naše gazdinstvo seje sve kulture, bavi se i ratarsktvom i stočarstvom, rekao je Aleksandar Jovanović.

Prvi krug licitacije na teritoriji grada je završen, odziv nije bio sjajan, ali je očekivan zbog početnih cena. Organizujemo drugi krug i očekujem da ćemo tada izdati preostale količine zemlje. Za drugi krug je ostalo oko 300 hektara - istakao je načelnik Vladimir Nastović

Na pomenutoj licitaciji u zakup je ponuđeno 473 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta u katastarskim opštinama Grgurevci, Veliki Radinci, Divoš, Čalma i Martinci, ali za većinu parcela nije bilo zainteresovanih, a one koje su date u zakup, sem pomenutog slučaja, otišle su po početnim cenama.

Primećeno je da je među prisutnima bilo mnogo više posmatrača nego registrovanih zakupaca. **Gojko Selaković** poljoprivrednik iz Martinaca, reče nam da je došao da vidi kako teče licitacija. On kaže da se u ovom selu jutro dobre zemlje uzima u zakup po ceni od 400 evra. Sve teče brzo i bez problema, a pre ulaska u posed

zakupac daje zakupodavcu dogovoreni iznos.

Načelnik **Vladimir Nastović** kaže da ga nije iznenadio mali broj učesnika licitacije i da su tome razlog visoke početne cene koje se određuju po važećim propisima.

- Prvi krug licitacije na teritoriji grada je završen, odziv nije bio sjajan, ali je očekivan zbog početnih cena. Organizujemo drugi krug i očekujem da ćemo tada izdati preostale količine zemlje. Za drugi krug je ostalo oko 300 hektara - istakao je načelnik Vladimir Nastović.

Predsednik Komisije za sprovođenje ovog postupka **Bogdan Kuzmić** podseća da licitacija sprovedena po programu za koji je dobijena saglasnost od Ministarstva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Srbije.

- Imali smo osam javnih nadmetanja, a po oglasu je bilo 39 ponuđenih parcela u navedenim katastarskim opštinama. Smatramo da je zbog početnih cena bilo malo zainteresovanih za nadmetanje a one su propisane zakonom, rekao je Bogdan Kuzmić, predsednik ove komisije.

Uprava za poljoprivredu će u najskorije vreme, čim se steknu uslovi, organizovati drugi krug licitacije za preostalo državno poljoprivredno zemljište na području navedenih katastarskih opština u Sremskoj Mitrovici.

S. Đaković

Javno nadmetanje

PEĆINCI • KASNIĆE IZDAVANJE ZEMLJIŠTA U ZAKUP

Čeka se mišljenje Ministarstva poljoprivrede

Zbog neodržavanja sednice Skupštine opštine Pećinci u zakonskom roku i postupka uvođenja privremenih mera, kasniće će se s izdavanjem u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini po Programu za 2013. godinu

Lokalna samouprava u Pećincima je uradila godišnji Program izdavanja poljoprivrednog zemljišta u zakup u državnoj svojini za 2013. godinu i Komisija koja vodi ovaj postupak dala je pozitivno mišljenje na taj dokument koji je dostavljen resornom ministarstvu. Ministarstvo poljoprivrede, po rečima **Petra Graovca**, radnika u sektoru poljoprivrede u Agenciji za razvoj opštine Pećinci, dalo je, takođe, pozitivnu ocenu na ovaj Program i sledeći korak je bio da ga usvoji Skupština opštine Pećinci, što se nije dogodilo zbog neodržavanja sednice opštinskog parlamenta u zakonskom roku. S obzirom da je blokiran rad SO Pećinci i da su se

Ako bude licitacije, biće vremena samo za oranje

stekli uslovi za uvođenje privremenih mera u ovu opštinu, sprečeno je usvajanje niza važnih odluka, kao i usvajanje godišnjeg Programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini za 2013. godinu, zbog čega će ceo postupak kasniti.

- Mi smo zvanično ispred lokalne samouprave poslali zahtev Ministarstvu poljoprivrede da nam obrazloži koji su dalji naši koraci zato što se u opštinu uvode privremene. Zvaničan odgovor čekamo iz Ministarstva od sedam do deset dana i na osnovu toga ćemo videti kako da se postavimo i kako da postupamo, što se tiče tih 2400 hektara koji su trebali biti na licitaciji izdati u zakup. Bez njihovog odgovora i sugestije, mi ne možemo dalje ništa

raditi - kaže Petar Graovac naglašava da to svakako ne ide na ruku zainteresovanim poljoprivrednicima za zakup ovog zemljišta jer su svi agro rokovi što se tiče jesenje setve istekli. - I ako dobijemo mišljenje da možemo da organizujemo licitaciju to će već biti već decembar do kada će jesenja setva biti završena. Ostaje samo, ako bude licitacije, oranje i priprema zemljišta za prolećnu setvu.

Inače, donošenjem Odluke o raspisivanju licitacije o izdavanju u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini preciziraju se uslovi pod kojim se ono izdaje, gde su određene i minimalne i maksimalne površine koje jedan poljoprivrednik može da izlicitira. Po prvailniku Ministarstva po-

Sava Čojčić

ljoprivrede maksimalne površine koje se mogu izlicitirati su do 100 hektara.

- Komisija koja je radila ovaj Program vodila je računa, da segmente (skup parcela) formira da budu što pristupačniji. Kad se pogleda neki odnos segmentata za licitaciju prošle godine i ove, vidi se da je o tome vođeno računa jer je prošle godine bilo 104 a u ovoj bi bila 194 javna nadmetanja. Znači, segmenti su usitnjeni i parcele su grupisane po određenim atarima radi ekonomičnosti proizvodnje - objašnjava Petar Graovac.

Izjava predsednika opštine

- Blokodom Skupštine opštine ugrožena je jedna od prioritarnih aktivnosti u našoj opštini, a to je davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta. Komisija koju sam formirao izradila je Program još u julu i ja sam se nadao da ćemo ove godine, napokon početi na vreme s davanjem zemljišta u zakup. Pripremili smo Odluku da je na licitaciji moguće uzeti samo 20 hektara u zakup, kako ne bi mogli da se pojavljuju tajkuni iz drugih opština i drugih sredina, ali sve su to blokirali oni koji su blokirali rad Skupštine - izjavio je predsednik opštine Pećinci **Sava Čojčić**.

Usitnjenost segmenata ide u prilog većem broju učesnika u licitaciji, međutim, sve to nije definitivno dok se ne dobije mišljenje resornog ministarstva, donese Odluka o raspisivanju licitacije za davanje zemljišta u zakup i na nju Ministarstvo poljoprivrede da saglasnost.

G. Majstorović

Petar Graovac

AKTUELNOSTI

RUMA • U POSETI PSS "RUMA"

Unapređenje ruralnog razvoja

Uslove konkursa za bespovratna sredstva Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu ispunile opštine Indija i Ruma - Premašen plan setve pšenice u rumskoj opštini

Ovih dana posetili smo Poljoprivredno-stručnu službu "Ruma", povod za razgovor bile su dve teme - unapređenje rada lokalnih akcionih grupa u Vojvodini, kao i jesenji raport sa rumskih polja.

Kako nas je informisao savetnik **Uglješa Trkulja**, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo dodelio je ovih dana sredstva za pripremu lokalnih strategija ruralnog razvoja. U organizaciji Pokrajinskog sekretarijata, nedavno je održana konferencija pod nazivom "Lider u Srbiji - kako izgleda 2013, a kako 2015. godine". Reč je o predlozima za unapređenje rada lokalnih akcionih grupa, takozvanih LAG-ova. U pitanju su lokalna privatno-javna partnerstva javnog sektora, privrede i poljoprivrede i nevladnog sektora. Ova partnerstva se formiraju u svim sredinama sa ciljem da doprinesu sopstvenom razvoju - sprovođenjem strategija ruralnog razvoja.

U okviru ove konferencije, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu dodelio je ugovore na osnovu kon-

kursa za dodelu bespovratnih sredstava za pripremu lokalnih strategija ruralnog razvoja - partnerstva za teritorijalni ruralni razvoj u AP Vojvodina za 2013. godinu. Od 11 prijava, devet je zadovoljilo uslove konkursa. Po 300 hiljada dinara dobili su Agencija za ruralni razvoj opštine Indija - LAG Srem, rumaska opština kao partner Indije, kao i Banatski Karlovac, Vršac, Potamišje, Tomaševac, Carska bara...

-Naša Lokalna akciona grupa ponudiće više projekata: izgradnja kanalizacione mreže u Donjim Petrovcima, Putincima i Dobrinčima, izgradnja mreže predškolskih ustanova u većim mestima opštine kao što su Platičevo, Hrtkovci, Putinci, oprema doradnog centra za preradu voća, osnivanje centa za edukaciju u oblasti organske proizvodnje pod nazivom "Obrazovna farma" u Grabovcima, edukativna farma u Grabovcima za organsku proizvodnju, osnivanje fonda za razvoj poljoprivrede kao i stvaranje uslova za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora-kaže Uglješa Trkulja.

Kada je reč o aktivnostima PSS "Ruma", najaktuelnija je akcija na prikupljanju uzoraka zemljišta sa parcela koje su u zakup poljoprivrednim proizvođačima. Uzorkovanje se radi u tri opštine: u Rumi, Irigu i Indiji. Potrebno je da se prikupi 1.080 uzoraka, do sada je urađeno 750 uzoraka. Rok za završetak ovog važnog posla je kraj novembra. Rezultati uzorkovanja zemljišta se očekuju do kraja godine, na osnovu njih davaće se i preporuke stručnjaka u vezi sa dubrenjem zemljišta.

Za poljoprivredne proizvođače ova usluga je besplatna, reč je o inicijativi Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu

O najvažnijem jesenjem poslu, setvi pšenice, savetnik **Đuro Paić** kaže:

-Već sada je ispinjen setveni plan koji se odnosio na 9.100 hektara, a po svemu sudeći, on će biti i premašen. Mada je optimalni rok za setvu - 15. oktobar, već prošao, lepo vreme omogućava produžetak setve. Ranije posejana pšenica je već ponikla, u fazi je rasta od jednog do

Detalj iz PSS "Ruma"

tri lista, a kako toplo vreme pogoduje razvoju glodara, treba obratiti pažnju na ovaj problem i primeniti adekvatne mere zaštite.

Kako smo informisani u PSS "Ruma", pri kraju je i duboko oranje - od 30 hiljada hektara predviđenih za ovaj posao, uzorano je više od

25 hiljada, ili 80 odsto površina. Za očekivati je da i ovaj značajan posao u poljoprivredi bude završen do kraja novembra, što je bitan preduslov za prolećnu setvu i i prinos svih ratarskih kultura.

K. Kuzmanović

SELA U SRBIJI IZMEĐU PROŠLOSTI I BUDUĆNOSTI

Put i način oživljavanja sela

Piše: **Branislav Gulan**

Znatno složenije i delikatnije će biti naći put i način oživljavanja i ekonomskog oporavka onih prostora na kojima su sela zapuštena, napuštena, bez aktivnog i radno sposobnog stanovništva, bez komunikacija i infrastrukture. Veći deo tih sela ostala su samo kao geografski toponimi, sa napuštenim i zapuštenim starim kućama i ekonomskim zgradama neupotrebljivim za stanovanje i korišćenje. U selima ima danas oko 50.000 praznih kuća i oko 145.000 u kojima trenutno niko ne živi! To su bivša naselja bez komunalne infrastrukture, elektrike, puteva... Njihovi prirodni potencijali kao što su geografski položaj, zemljište, klima, voda, trebalo bi da čine krupan izazov i odgovornost vlastima, nauci i struci, kao i poslovnim institucijama i krugovima za napore u ciljevima mogućeg razvoja.

- Za takve prostore, tačnije, za određene delove koji su prirodno i geografski homogene celine, verovatno je najbolje prvo uraditi koncepciju uređenja i razvoja prostora. S obzirom da nema na lokalnom nivou prisutnih radno, ekonomski i poslovno sposobnih gazdinstava, a takve prostore bi valjalo pripremiti tipske projekte gazdinstava za savremenu robnu proizvodnju i naselja za savremeni život sa odgovarajućim kreditnim linijama za zasnivanje gazdinstava usmerenih na pretežnu proizvodnju koja odgovara lokalitetu (voće, povrće, stoka, lekovito bilje...). Bez diranja u svojinske odnose, zemljište za gazdinstva koja bi se tu zasnivala novi vlasnici koji zasnivaju gazdinstva uzimali bi na dugogodišnji zakup, a to bi vremenom proizvelo i proces kupovine. Prema svojstvima lokaliteta i saglasno opredeljenju za osnovnu proizvodnju, valjalo bi projektovati optimalnu veličinu gazdinstva, a u skladu sa tim i sumu neophodnih kreditnih ili ličnih ulaganja u osnovna sredstva i zgrade. Država bi mogla da nađe neku formu stimulacije barem u pogledu podsticaja i olakšica za zasnivanje naselja, izgradnju komunikacija i infrastrukture, komasaciju, opsluživanje stručnih službi - predlaže **Branko Maričić**.

Dakle, projekcijom veličine gazdinstava trebalo bi prilagoditi specifičnostima pojedinih lokaliteta, vrsti osnovne proizvodnje kojom će se baviti, uslovima i zahtevima tržišta, kreditnom potencijalu banaka i drugim okolnostima. Ali, imajući u vidu vladajuću posedovnu strukturu u Srbiji, razvoj posedovne strukture gazdinstava poslednjih decenija u Evropi, verovatno bi veličina trebalo da se kreće u rasponu od 10 do 50 hektara.

Od zadrugnih domova ostale ruine

Ako bi se pokrenule ove aktivnosti u cilju oživljavanja sela, moguće je da bi se mogle pojaviti i inicijative i interesi krupnog kapitala za zakup, možda i kupovinu zemljišta u nekim selima ili delovima teritorija, sa pretenzijama zasnivanja krupnijih proizvodnih jedinica. I takve inicijative bi trebalo usmeravati u okvire i pravce razvoja koji najviše odgovaraju datim lokacijama uz obavezu stvaranja uslova za rad i život njihovog ljudstva u skladu sa planovima oživljavanja datih naselja i njihove infrastrukture.

- Revitalizacija sela ne može se ostvariti samo propagandom „povratka na selo“ koja se vodi i prikazuje u nekim javnim glasilima sa naglascima na ugodnosti, prednosti i romantiku seoskog života, zadovoljstva obnovljenim kućama i salama... Vraćanje života selu neće biti uspešno, trajno i održivo ako se ne utemelji na prosperitetnoj ekonomsko-proizvodnoj osnovi i odgovarajućem proizvodnom i poslovnom odnosu koji gazdinstvu kao proizvođaču donosi optimalnu korist i osigurava opstanak na tržištu - priča **Maričić**.

Sa projekcijom gazdinstava neophodna je paralelna projekcija i naselja za ljude i njihove porodice koji će voditi i razvijati gazdinstva. Gazdinstva robne proizvodnje iziskuju razdvajanje lokacija proizvodnih od stambenih objekata. Iskustva nekih sela u kojima je u dvorištima usred naselja došlo do gradnje, na primer, svinjaca i tovišta, ili živinarnika većeg kapaciteta, pokazala su do kojih razmera može doći do nepodnošljivih ekoloških zahteva.

Opstanak i ostanak u udruživanju

Poslovno organizovanje gazdinstava, kako njihove proizvodnje, tako i plasmana na tržište treba smatrati osnovnim uslo-

Branko Maričić

vom njihovog uspeha i razvoja. Gazdinstva od 10 i 50 hektara, pa ni veća u modernoj proizvodnji i na savremenom tržištu nisu u stanju da opstanu ako se među sobom ne udruže i organizuju tako da autonomno i nezavisno vladaju celokupnim proizvodnim i poslovnim procesom. Takvu poziciju najuspešnije mogu ostvariti jedino u oblicima zadrugnog poslovnog organizovanja.

Inicijative za osnivanje zadruga ne treba očekivati da će se pokretati spontano, pogotovo u selima gde su proizvodno ekonomske aktivnosti svedene na minimum, a u ispraznjenim i opustelim selima nikako. Razume se, prava osnivačka inicijativa može biti delotvorna samo ako je pokrenu potencijalni osnivači koji žele da ostvare realne interese udruženi u zadrugu. Imajući u vidu odsustvo poznavanja suštine i sadržaja i prednosti zadrugnog poslovnog odnosa, tim potencijalnim osnivačima mora prethodno da se predstavi mogućnost i način organizovanja i projekcija koristi koju bi mogli postizati zadrugnim oblikom poslovanja. O tome se govori u publikaciji Srpske akademije nauka i umetnosti - Odbora za selo, s naslovom „Zašto i kako se organizovati u zadrugu“, štampanoj u 50.000 primeraka. Cilj je da u svako selo Srbije (ima ih blizu 4.600) dodje po 10 primeraka, pa da se seljaci sa lako čitljivim štitom upoznaju šta bi im za opstanak i ostanak značilo zadrugno organizovanje. Prvi rezultati se već vide organizovanje prve Zemljoradničke

zadruga za organsku proizvodnju u selu Tulež kod Arandjelovca, zatim organizovanjem zadruga za sakupljanje šumskih plodova u okolini Vlasinskog jezera...

Realni potencijali

Zadrugno organizovanje je bitno za opstanak malih proizvođača, ali ono ima i dosta otpora. Tako, na primer, proizvođačima maline u ariljskom kraju neće predložiti osnivanje zadruga vlasnici hladnjača. Njima ne ide u račun obnavljanje devastirane hladnjače velikog kapaciteta i okupljanje uključivanje i izvoz i prisvajali realnu dobit od ostvarene cene bez posrednika. Dok se duugo razvlači postupak stečaja, zadrugna hladnjača propada, dižu se lokalne manje hladnjače, „hladnjačari“ diktiraju uslove, a seljaci se upućuju na osnivanje udruženja preko kojih mogu jedino da se oglašavaju, protestuju, prosipaju malinu po asfaltu i dobijaju prazna obećanja. Da bi se izazvalo pokretanje realnih osnivačkih zadrugnih inicijativa, nužna je prethodna prezentacija suštine i sadržaja i poslovne svršishodnosti zadrugnog poslovnog organizovanja. Najveći potencijal postoji u mogućnostima i potrebama za zadrugno organizovanje u agrarnoj proizvodnji je na selu, a u tome je i najveći moguć potencijal za realno i održivo oživljavanje sela i nekih opustelih područja.

Srbija ima preko hiljadu nezaposlenih agronoma i agrarnih ekonomista koji su se kao realna grupa pojavili u kratkoj epizodi 2012. godine kada ih je Ministarstvo angažovalo „da pomažu selu“ i potom otpustilo. Taj broj je i znatno veći ako se dodaju i oni koji su u međuvremenu našli bilo kakva zaposlenja van struke. Ti ljudi su izuzetno vredan potencijal koji bi svoju vrednost ostvarili najbolje u struci za koju su školovani.

- Mislim da bi najrealnije šanse za njihovo angažovanje stvorile bi se nastankom zadrugnih organizacija u selima bilo da ostvaruju interes zasnivanja sopstvenih gazdinstava i udružuju se u zadrugu, bilo kao stručnjaci u zadrugama - ističe **Maričić**.

Ko može da osnuje zadrugu?

- Zadrugu može osnovati najmanje 10 fizičkih lica koja su zainteresovana za obavljanje različitih poslova kroz zadrugni tip privrednog organizovanja;
- Težnja je da se izmenom propisa broj lica za osnivanje zadruga smanja na pet;
- Kako osnovati zadrugu?
- Zadruga se osniva na osnivačkoj skupštini;
- Na osnivačkoj skupštini se donose Osnivački akt i Zadrugna pavela;
- Zadruga se potom registruje u Agenciji za privredne registre;

Iz tih razloga neophodan je, pre svega, projekat sistematske prezentacije zadrugnog koncepta poslovnog organizovanja koji bi se pokrenuo i predstavljao preko sredstava javne komunikacije i neposredno u dijalozima u selima. Ako bi bilo interesa postupno bi se nametala potreba određenih aktivnosti zainteresovanih i kompetentnih činilaca:

- Valorizacija geografskih, ekonomskih i drugih potencijala određenih lokaliteta;
- Prezentacija sadržaja, mogućnosti i prednosti zadrugnog modela organizovanja i poslovanja;
- Projekcija integralnog uređivanja prostora;
- Valorizacija zemljišta i drugih agrarnih potencijala;
- Vraćanje šumama određenih površina;
- Projekcija modela gazdinstava sa projektima određenih ekonomskih objekata;
- Projekcija rehabilitacije, ili zasnivanja savremenih naselja i komunalne infrastrukture, sa projektima zgrada za savremeni život, koje odgovaraju lokalitetu, uzimajući u obzir i graditeljsko nasleđe i tradiciju određenog kraja;
- Projekcija i poslovno organizovanje odgovarajućih kreditnih linija i uslova kreditiranja;
- Funkcije i uloga države i lokalnih samouprava u stvaranju uslova i podršci u poslovima revitalizacije sela;
- Učešće stručnih institucija i organizacija, posebno, organizovano ili pojedinačno učešće organizacije agronoma (nezaposlenih i zaposlenih) u podsticanju i realizaciji ovih projekata;
- Za nastanak takvog projekta mogli bi da se angažuju zajednički, pa i svako na svoj način:
- Srpska akademija nauka - Odbor za selo;
- Društvena organizacija Zadrugni pokret;
- Nacionalna zadruga S P A S u kojoj su i nezaposleni agronomi kao organizovana grupacija članstva;
- Društvo agrarnih ekonomista;
- Savez poljoprivrednih inženjera i tehničara;
- Poljoprivredni fakulteti;
- Institut za ekonomiku poljoprivrede;
- Zavod za proučavanje sela;
- Institut za primenu nauke u poljoprivredi;
- Zadrugni savez Srbije i svi ostali savezi;
- Organizacije i institucije kvalifikovane za projektovanje objekata i uređenje prostora i infrastrukture;

Kraj

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

Ključna pitanja zadrugnog sektora

Zašto poslovati baš kroz zadrugu?

- Zadruga omogućava udruživanje rada i sredstava, bolju pregovaračku poziciju i plasman proizvoda na tržište;
- Demokratski način upravlja-

nja - jednaka prava svih članova - princip jedna zadruga jedan glas;

- Zadruga su najbolji oblik brzog zapošljavanja i uključivanja grupa sa lošijim položajem u društvu;

Susek i dalje prednjači

Od oko 360 ponuđenih hektara u državnoj svojini, tokom prvog nadmetanja u zakup dato svega tridesetak hektara

Kao što se i očekivalo, prvi krug javne licitacije za zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini na teritoriji beočinske opštine protekao je u znaku nešto manje zainteresovanosti ovdašnjih registrovanih poljoprivrednika. Prilikom nadmetanja u prostorijama Skupštine opštine, 24. oktobra, izlicitirana su samo tri kompleksa zemljišta – svi u katastarskoj opštini Susek. U pitanju je poljoprivredno zemljište u ukupnoj površini od oko 30 hektara, rekla nam je **Jelena Pašćan**, viši stručni saradnik za poljoprivredu u opštini Beočin.

Oglasom za javnu licitaciju, ove godine je u zakup ponuđeno oko 358 hektara u katastarskim opštinama Beočin, Čerević, Banoštor,

Sviloš, Lug, Susek, Rakovac i Grabovo. Propisani uslovi – da zainteresovana fizička lica budu upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji jedinice lokalne samouprave na kojoj se nalazi ponuđeno zemljište i imaju aktivan status – uticali su na smanjeno interesovanje. Ali, samo u prvom krugu, kako očekuje Jelena Pašćan, pošto će prilikom sledećeg javnog nadmetanja uslovi za učesnike biti znatno primamljiviji. Upravo predstoji zaključivanje ugovora sa trojicom poljoprivrednika koji su u Suseku izlicitirali jedanaest, 13,5 i oko pet hektara zemljišta u državnoj svojini, a po okončanoj zakonskoj proceduri biće zakazan i drugi krug javnog nadmetanja. U njemu će moći da učestvuju i lica

koja su pravo zakupa iskoristila (ili imala) u drugoj jedinici lokalne samouprave.

Zanimljivo je da najkvallitetnije, a time i najskuplje poljoprivredno zemljište u državnoj svojini postoji upravo u Suseku. Tamo je početna cena zakupa zemljišta po kulturi "njiva", četvrte klase, ove jeseni iznosila 150 evra po hektaru. U ostalim katastarskim opštinama, zavisno od klase, konfiguracije terena i pristupačnosti parceli, cene su bile znatno niže: od 16, 30 i 50, pa sve do 80 evra/ha. Iako se državno zemljište u beočinskoj opštini uglavnom odnosi na livade i pašnjake, odnosno nije pogodno za obradu, interesovanje za zakup se poslednjih nekoliko godina znatno povećalo.

D. P.

Učesnici prvog kruga licitacije u Beočinu

Доо ветеринарска
станица
САВА СРЕМ

Лаћарак

Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266

Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80

Др. вет. мед. спец. Миленко Перић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9

Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24

Др. вет. мед. Милорад Кевић

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7

Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Пише:

Dr. vet. med. spec. Sava Šarac

Porodaj (partus) je složen fiziološki proces, pri kome se vrši istiskivanje ploda, plodovih ovojnica i tečnosti iz gravidnog uterusa u spoljašnju sredinu. Pri normalnom porođaju životinja obično nije potrebna pomoć, ali za svaki slučaj životinja – porodilja treba da bude pod stalnim nadzorom i kontrolom. Iz tih razloga u savremenoj stočarskoj proizvodnji životinja – porodilja se sedam dana pred porođaj prebacuje u porodilište, gde se vrši prihvatanje i ishrana mladunčadi, pa se tako:

- krmače – prase u prasilištima gde postoje boksovi sa uklještenjima;
- ovce i koze se jagnje i jare u ovčarnicima u posebno zagrađenim prostorima sa dovoljno debele, čiste i suve prostirke;
- kobile se ždrebe na ergelama u štalama sa boksovima ili bez boksova
- krave se tele u štalama....

Porodilište treba da je higijensko, okrečeno i dezinfikovano kako bi sprečilo infekcije majke i novorođenčadi i omogućilo dobijanje zdravog potomstva.

U veterinarskom porodiljstvu, kao i u hirurģiji, važni su principi asepsa i antiseptika pa prema tome osnovni princip pomaganja pri porođaju, bio on lak ili težak, jeste higijena ruku i porodiljskih instrumenata i pomagala. Najbolji instrument pri porođaju, jeste vešta ruka pomagača koja mora biti dobro oprana i dezinfikovana, kako se njom ne bi preneli razni uzročnici infekcija u porođajni kanal. Porodiljska pomagala i instrumenti

Kako pomoći životinjama pri porođaju

Porodilište treba da je higijensko, okrečeno i dezinfikovano kako bi sprečilo infekcije majke i novorođenčadi i omogućilo dobijanje zdravog potomstva

kao što su kuke, klešte, uže...moraju biti savršeno čisti, sterilisani i dezinfikovani. Polni otvor, vulva i okolina pre samog porođaja se moraju dobro oprati mlakom vodom i sapunom i dezinfikovati sa alkoholom.

Krmače se uglavnom prase same. Prasad se istiskuje iz krmače naizmenično iz levog i desnog materičnog roga ili najpre iz jednog, a potom iz drugog roga tako da pomoć pri prašenju nije potrebna. Usled komplikacija pomagač tankom i nauljenom rukom ulazi u vaginu što dublje i jedno po jedno prase hvata prstima i izvlači napolje. Ukoliko je prase krenulo glavom pomagač ga hvata za glavu tako što stavlja palac i kažiprst u očne duplje praseta i ruku povlači pri napinjanju majke napolje. Pri karličnom položaju praseta, pomagač hvata prase za nogice palcem, kažiprstom i srednjim prstom i pri naponima majke ruku povlači ka napolju.

Karlica ovaca i koza je povoljnije građena za porođaj nego karlica krava, pa samim tim i porođaj je kod njih brži i u proseku traje od 30 do 60 minuta. Usled slabih porođajnih trudova ili odugovlačenja pomagač ulazi rukom u vaginu gde jagnje ili jare hvata za glavu ili noge i pri napinjanju majke polako izvlači napolje. Nakon završetka porođaja pomagač treba da pregleda porođajni kanal rukom i proverii da nije zaostao neki plod u materici ili da nije došlo do nekih komplikacija kao što su prsnuće ili povreda materice, cerviksa i vagine.

Karlica krave je za porođaj građena mnogo nepovoljnije nego karlice drugih

Bezbedan porođaj za zdravo potomstvo

domaćih životinja, pa prema tome i teljenje krava traje duže u proseku 1 do 2 sata. Karlica je dugačka i tele kroz nju prolazi duže i to putem karlične osovine koja se na svom putu dva puta lomi na gore. Ukoliko je potrebna pomoć pri teljenju zbog slabih porođajnih trudova ili odugovlačenja koje preti ugušenjem ploda tele se vuče za noge u pravcu korena repa krave. Tele smeju vući najviše dve do tri osobe u momentu kada se krava napinje. Pomagači vuku polako i pažljivo. Veća vučna snaga i naglo vučenje je po-

grešno i može da dovede do komplikacija i opasnosti po tele i majku. Najširi delovi teleta prilikom prolaska kroz porodiljski kanal su glava, grudni koš i karlica, pa prilikom prolaska teleta glavom kroz vaginu, vestibulum i vulvu pomagač treba prstima potisnuti dorzalnu komisuru vulve preko čeonog dela glave teleta napred i nagore kako bi sačuvali medicu perineuma od prskanja. Ukoliko se krava teli u stojećem položaju pomagač treba pravovremeno da prihvati tele rukama i spusti ga polako na pod. Pupčanu vrpцу teladi

pomagač pažljivo prekida šakom za širinu dlana od kožnog pupka i dezinfikuje sa alkoholom ili tinkturom joda.

Karlica kobile je sa porodiljske tačke gledišta najpovoljnije građena, pa prema tome i porođaj je u kobila lak i brz i kreće se u proseku od 5 do 15 minuta, naročito ako se uzmu u obzir jake kontrakcije materice i trbušnih mišića. Usled komplikacija pri ždrebljenju kobile, za šta su dovoljne dve do tri osobe. Prolaz velikog ploda kroz porođajni kanal olakšava se neizmeničnim vučenjem za noge, čas leve čas desne noge, kako bi ždrebe koso prošle širokim prednjim ili stražnjim delom. Prilikom prolaska glave ždrebeta kroz vulvu, medicu kobile treba čuvati tako što pomagač prstima potiskuje ždrebe preko čela i ušiju. Ukoliko medicu prsne, nastaje cepanje vagine i rektuma, stvarajući se rektalno vaginalna kloaka, a kasnije sterilitet kobile. Ukoliko kobila stoji za vreme ždrebljenja, pomagač treba na vreme da prihvati ždrebe rukama i spusti ga na tlo. Pupak ždrebeta se obično sam prekine kada kobila ustane, međutim ukoliko se to ne desi pomagač treba da sačeka jednu do dve kontrakcije materice kako bi iz placente u ždrebe prešlo 1,5 do 2 litra krvi i tek onda da za širinu šake od kožnog dela pupka prekine pupčanu vrpцу. Ukoliko se ne sačeka i pupak odmah prekine dolazi do anemije i stradanja ždrebeta ubrzo posle ždrebljenja.

ODRŽAN FORUM O PŠENICI

Podrška države za unapređenje proizvodnje i skladištenja

"Nismo konkurentni, ne znamo tržište, ali znamo da sa proizvodnjom pšenice imamo prehrambenu sigurnost nacije. Stoga donosimo Strategiju razvoja poljoprivrede, koja će pratiti i program ulaganja novca u sektore, jer u prazno nećemo više sipati" - rekao je Nenad Katanić, pomoćnik ministra poljoprivrede

Pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, redakcija "Agroservis" i lista "Moje Gazdinstvo", 31. oktobra, organizovala je "Forum o pšenici: cena, za koga i koliko". Forum je imao za cilj da se iz više uglova sagledaju trenutni pokazatelji i mogući pravci organizovanja proizvodnje hlebnog žita, kao i da se, na osnovu stručnih saznanja i poljoprivredne prakse, formulišu preporuke resornom ministarstvu i Vladi kako da sistemski omogući unapređenje proizvodnje ove kulture.

Nakon višesatne elaboracije sa stanovišta agrotehnike, oplemenjivanja, tržišta, klimatologije, iskustava Mađarske i Hrvatske, i dobre domaće poljoprivredne prakse na Forumu je formulisana preporuka državi u pet tačaka.

Kako ići dalje u prodaju pšenice?

Pomoćnik ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Nenad Katanić, otvarajući Forum o pšenici prvi put je saopštio službene podatke o veličini poseda koju zauzima pšenica i koji, zapravo, govore koliko smo stvarno konkurentni.

- Danas se gajenjem pšenice bavi 127.138 gazdinstava u Srbiji koja su registrovana - rekao je Katanić. - Najveći broj gazdinstava pšenicu

gaji na površini do pet hektara - skoro 112.000 gazdinstava. U toj grupi je 12.608 gazdinstava koji pšenicu seju na parceli do jednog hektara. U registru gazdinstava piše da 193 domaćina seju više od 100 hektara pšenice, a ukupno ima oko 1.400 gazdinstava koja su upisala da obrađuju više od 100 hektara zemlje. Mi nećemo menjati koncept podsticaja po hektaru, ali je ozbiljno pitanje koliko je postojeći model progresivan, a koliko socijalni. Pogledajte računice: statistički podatak o žetvi - 2.678.213 tona pšenice kada podelimo sa brojem proizvođača pšenice, proističe da je njihov prinos po gazdinstvu oko 2.100 kilograma. Ko je onda proizveo pšenicu do objavljenog proseka od 4.772 kilograma i sa kojim kvalitetom ulaganja? Ovo liči na igru brojeva, ali i nije tako, jer pšenicu mnogi gaje kao plodosmenu i ostavljaju za svoje potrebe.

Dakle, nismo konkurentni, ne znamo tržište, ali znamo da sa proizvodnjom pšenice imamo prehrambenu sigurnost nacije.

Stoga donosimo Strategiju razvoja poljoprivrede, koja će pratiti i program ulaganja novca u sektore, jer u prazno nećemo više sipati. Moraćemo da odgovorimo na mnoga pitanja. Da li je sistem Javnih skladišta u funkciji tržišne sigurnosti putem robnih zapisa ili je to korist samo za vlasnike tih silosa? Mreža ovih silosa je mala - 17 ili 20, svejedno, ako nisu pokriveni regionu to je za nas problem.

Kako ćemo dalje u prodaji pšenice ako je ne razvrstavamo po kvalitetu? Ako država ulaže u silose, usipne koševе, to ne može biti od danas do sutra. Neko mora biti nosilac tog posla - gazdinstvo, zadruga, kompanija. Nije vreme da ulažemo novac, a da od toga nema koristi celo selo ili region.

Nivo prinosa

Ima i druga grupa pitanja koja se odnose na nivo prinosa. Da

Formulisanje zaključaka: Vukosav Saković, Miroslav Kiš i prof. dr Miroslav Malešević

li smo u prošlom veku imali bolje sorte pšenice? Nismo. Mehanizaciju? Nismo. Zaštitu? Nismo. Kako to da onda danas imamo slabije prinose? Da li mi to pšenicu gajimo kako stignemo, a kad dođe žetva počnemo priču o ceni i kupcu i dijalog sa državom. Šta je alat države u sektoru trgovanja pšenicom? Prvo - osposobljavamo Javno skladište, otkup za potrebe države i eventualno zaštitne cene. Šta je dugoročno? Ulaganje u skladišta, sušare, vage, laboratorije...

Kada smo nedavno analizirali u kom sektoru je jasna situacija između primarne i prerađivačke industrije, ratara i organizatora proizvodnje, došli smo do zaključka da je to proizvodnja šećerne repe. A znate zašto? Svi učesnici imaju jasne ugovore i to još u martu-aprilu. Kod proizvođača pšenice dostignuti nivo dogovora je sveden na ovu famoznu formulaciju - "lager na čekanju cene". Ko tu šta čeka, znate i sami. Ali budimo realni - koliko je para potrebno da danas platite odjednom

Nenad Katanić, pomoćnik ministra poljoprivrede

Detalj sa skupa

Diskusija: Kiš Atila, Čedomir Keco, Pavle Nenadović, prof. dr Branko Marinković i dr Novica Mladenov

zrno za meljavu, a da cele godine ostvarujete prodaju brašna? Cena tog kapitala negde mora biti uračunata. Za 900.000 tona zrna za hleb po 20 dinara iznosi 18 milijardi dinara. To su ogromni novci - zaključio je pomoćnik ministra poljoprivrede.

Na forumu su pored pomoćnika ministra poljoprivrede Nenada Katanića govorili i Zvonimir Pavlović, pomoćnik direktora Republičkog zavoda za statistiku, Jasminka Smailagić, načelnik Odeljenja za klimatske prognoze Republičkog hidrometeorolo-

Preporuke državi u pet tačaka

1. U našoj zemlji postoje veliki potencijali za proizvodnju pšenice, kako po prinosu tako i po kvalitetu. Stoga, moramo da počnemo da razvrstavamo, skladištimo i plaćamo pšenicu po kvalitetu, prethodno sistemski definišući parametre kvaliteta, koje su sorte nosioci kvaliteta, i da to ugradimo u podsticajne mere države. Skladištenje za male proizvođače, ako ne besplatno, mora biti značajno subvencionisano, barem u onim skladištima koja su još uvek u nadležnosti države.

2. Bez subvencija nema proizvodnje, ali ona mora biti namenjena za deklarisanu semena kvalitetnih sorti, za primenu nedostajućih mineralnih đubriva i za zaštitu koja će se obavljati pod nadzorom stručnjaka. Znači, subvencije moraju biti namenske i direktno usmerene.

3. Budući da ne znamo ni tačne površine poljoprivrednog zemljišta, niti stvarnu setvenu strukturu, treba obaviti satelitsko snimanje i ustanoviti metod provere gde ja tačno i šta zasejano. Pored kontrole trošenja subvencija tako bi se sprečile i manipulacije na tržištu pšenice, jer bi se pouzdano znalo o kojim je površinama reč i u kakvom je stanju pšenica tokom vegetacije.

4. Bez sveobuhvatne strategije ne možemo odrediti tačno mesto pšenice u plodosmeni, jer pored ekonomskog ona ima i agrotehnički značaj.

5. Savetodavne službe morala bi država potpuno da finansira po austrijskom modelu i da se zna šta zahteva šta ono tačno treba da uradi u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Savetodavne službe moraju biti pod ingerencijom fakulteta, instituta, univerziteta i u čemu će aktivno učestvovati Ministarstvo.

škog zavoda, dr Novica Mladenov iz Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu, profesor dr Branko Marinković sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, Žarko Galeatin, direktor novosadske Produktne berze, Vukosav Saković, direktor poslovnog udruženja "Žita Srbije", Pavle Nenadović, poljoprivredni proizvođač iz Vognja i Atila Kiš iz kompanije "Julia mlin", kao i agrarni analitičar Čedomir Keco. Uspešnosti Forumu doprineli su prof. dr Miroslav Malešević i Miroslav Kiš, predsednik Asocijacije poljoprivrednika.

Agroservis, S.P.
Foto: D. Čosić

SREMSKA MITROVICA
DANIJELA MEĐEDOVIĆ, V.D. DIREKTORKA AGENCIJE ZA RURALNI RAZVOJ

Više od partnera u razvoju grada

Osnovni cilj osnivanja Agencije za ruralni razvoj jeste pružanje podrške naporima Grada u obavljanju redovnih delatnosti u domenu poljoprivrede i ruralnog razvoja, uspostavljanju veze između korisnika - grada, ministarstava i donora, izrade projekata i pružanje drugih neophodnih usluga

Danijela Međedović

Pre skoro dva meseca u Sremskoj Mitrovici je i formalno počela da radi Agencija za ruralni razvoj grada. Agencija je osnovana aprila ove godine odlukom Skupštine grada, a nastala u sklopu projekta "Unapređenje administrativnih i kadrovskih kapaciteta Grada Sremska Mitrovica osnivanjem Agencije za ruralni razvoj grada" kojeg je finansirao Pokrajinski sekretarijat za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu, a podržala Regionalne razvojne agencije "Srem" u Rumi. Funkciju vršioca dužnosti direktora Agencije obavlja **Danijela Međedović** sa kojom smo razgovarali o nastanku agencije, njenim zadacima, planovima i novom projektu.

Relizovan je projekat unapređenja administrativnih i razvojnih kapaciteta grada osnivanjem Agencije na čijem ste čelu? Za laika to je pomalo neobično, pa Vas molim da objasnite šta se postiglo na ovaj način i šta dobija ova sredina radom agencije?

- Agencija za ruralni razvoj grada Sremska Mitrovica je osnovana Odlukom Skupštine grada u aprilu mesecu ove godine u formi društva sa ograničenom odgovornošću, a registrovana je u Agenciji za privredne registre krajem juna ova godine. Osnovni cilj osnivanja Agencije za ruralni razvoj jeste pružanje podrške naporima Grada u obavljanju redovnih delatnosti u domenu poljoprivrede i ruralnog razvoja i uspostavljanju veze između, korisnika, grada, ministarstava i donora, izrade projekata i pružanje neophodnih usluga krajnjim korisnicima: poljoprivrednicima preduzetnicima prerađivačima, licima koja se bave ruralnim turizmom, mladima na selu i svim ostalima koji imaju veze sa ruralnom sredinom.

Kako je sve počelo?

- Mogućnost za osnivanje Agencije za ruralni razvoj je stvorena usvajanjem Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kojim je propisano da lokalne samouprave mogu osnivati pravna lica za podršku za sprovođenje poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja, a ukidanjem Regionalnih kancelarija za ruralni razvoj koje su bile predviđene

Fruškogorski vinogradi

kao partner na realizaciji prioritarnih projekata definisanih Strategijom održivog razvoja grada Sremska Mitrovica 2010 - 2020, došlo je do realne potrebe za formiranjem Agencije za ruralni razvoj, kao posebne administrativne jedinice.

Ko je projekat finansirao?

- Sredstva za početak rada Agencije za ruralni razvoj u iznosu od 1.600.000 dinara su obezbeđena preko Pokrajinskog sekretarijata za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu a u okviru konkursa "Podsticanje aktivnosti na unapređenju funkcionalnosti različitih sektora lokalne administracije, modernizacije uprave i primenu informaciono-komunikacionih tehnologija".

Kako će se potvrditi održivost projekta i agencije?

- Agencija za ruralni razvoj će se delom finansirati realizacijom projektnih aktivnosti i time će se obezbediti održivost konkretnog projekta koji je za cilj imao osnivanje ove Agencije. Donošenjem Strategije ruralnog razvoja grada Sremska Mitrovica, za čiju realizaciju će Agencija za ruralni razvoj biti direktno odgo-

vorna, obezbediće realizaciju programa ruralnog razvoja i strateški značajnih projekata, a u partnerstvu sa Regionalnom razvojnom agencijom „Srem“ stvorice se i mogućnost učestvovanja u projektima od regionalnog značaja.

Koji je opšti, a koji su specifični ciljevi projekta koji je rezultirao osnivanjem Agencije za ruralni razvoj

- Opšti cilj projekta „Unapređenje administrativnih i razvojnih kapaciteta grada Sremska Mitrovica osnivanjem Agencije za ruralni razvoj je efikasno upravljanje i jačanje administracije grada Sremska Mitrovica koje doprinosi održivom razvoju.

Specifični ciljevi ovog projekta su: podizanje kapaciteta administracije grada Sremska Mitrovica za implementaciju i praćenje realizacije Strategije održivog razvoja grada sa posebnim akcentom na projekte u poljoprivredi i ruralnom razvoju, efikasno korišćenje finansijski dostupnih sredstava u nacionalnim fondovima za razvoj poljoprivrede kao i IPA fondovima namenjenih ruralnom razvoju, stvaranje preduslova za iniciranje i realizaciju razvojnih inicijativa na opštinskom i međuopštinskom nivou uz uključivanje privatnog sektora u oblasti proizvodnje hrane.

Prema kome je usmeren rad Agencije za ruralni razvoj grada Sremska Mitrovica?

- Direktni korisnik usluga Agencije za ruralni razvoj je lokalna samouprava, dok su indirektni korisnici poljoprivrednici, registrovana gazdinstva, zadruge, udruženja, mladi na selu itd. Usluge Agencije su usmerene pre svega na pripremu i realizaciju projekata, kada je u pitanju lokalna samouprava, a kada su u pitanju indirektni korisnici na pružanje podrške kroz sprovođenje programa ruralnog razvoja, pripremu i sprovođenje drugoročnog programa edukacije seoskog stanovništva, pružanje tržišnih i informacija veza-

Republike. Tu je i pružanje podrške gradskoj administraciji u domenu nadležnosti Grada vezanih za poljoprivredu, promocija poljoprivrede, ruralne turističke ponude i ruralnih područja Grada Sremska Mitrovica, i obavljanje drugih poslova iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, u skladu sa potrebama Grada Sremska Mitrovica.

Šta znači planiranje za razvoj jedne sredine?

- Kako bi Agencija u saradnji sa lokalnom samoupravom mogla raditi na pripremi i realizaciji projekata neophodnih za razvoj seoskog područja, pre svega, potrebno je utvrditi koje su to mogućnosti, problemi i potrebe seoskih područja i na osnovu toga isplanirati konkretne projekte sa kojima će Grad aplicirati za sredstva kod domaćih i stranih fondova. Samo preciznim planiranjem konkretnih projekata i njihovom realizacijom može se uticati na razvoj sela i ponovno oživaljavanje seoskih područja.

Aktuelan je još jedan novi projekat?

- Upravo napred rečeno razloga je što Agencija za ruralni razvoj realizuje još jedan projekat pod nazivom „Izrada Strategije ruralnog razvoja grada Sremska Mitrovica na principima LEADER pristupa“. Ovaj projekat, takođe, sufinansira Pokrajinski sekretarijat za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu, a pratnje na projektu je Regionalna razvojna agencija „Srem“. Do sada su definisane oblasti koje će biti obrađene u pomenutom dokumentu i kasnije razrađene kroz konkretne projekte, a u toku je i formiranje radnih grupa po konkretnim oblastima, tako da očekujemo da će za otprilike 10 dana biti održan prvi sastanak svih radnih grupa, nakon čega će se nastaviti rad u okviru pojedinačnih radnih grupa - rekla je Danijela Međedović, vršilac direktora Agencije za ruralni razvoj Grada Sremska Mitrovica.

Razgovarala: **S. Đaković**

Velike šanse za ruralni razvoj

Promocija ruralnog turizma

INDIJA • RASADNIK DEKORATIVNIH BILJKI I ŽBUNJA

„Greenway“- zelena oaza mira

- Imamo dekorativno drveće i žbunje, a akcenat stavljamo i na ne tipične voćke poput aronije i godži. To je biljka slična aroniji, ima lekovita svojstva i veliki sadržaj vitamina. Pored ovih biljaka, imamo i kivi kao i japansku jabuku. To je ono što nas razlikuje od klasičnih rasadnika - kaže Lidija Đurić

Par kilometara na izlasku iz Indije ka Novom Sadu, sa leve strane, smeštena je mala zelena oaza dekorativnog drveća, žbunja i ne tipičnih vrsta voćki. Na pola hektara zemljišta rasadnik su pre dve godine podigli prijatelji iz studentskih dana Milan Čurčin i Lidija Đurić, koji su radeći ovaj posao za druge, uspeli da ukradu zanat i samostalno započnu biznis. Danas, kažu da su zadovoljni, da nemaju konkurenciju jer se pored uzgoja i prodaje biljki bave i uređenjem i projektima koji spadaju u domen pejzažne arhitekture. Poslednje dane miholjskog leta provode u rasadniku, neguju biljke i pripremaju se za jesenju sezonu.

- S obzirom da smo oboje završili Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu odsek hortikultura i godinama radili za druge, prirodan sled je bio da nastavimo da se bavimo ovim poslom - počinje priču Lidija i kaže da su biznis započeli u sferi dekorativnog drveća i žbunja, odnosno višegodišnjeg rastinja. Na vreme smo shvatili da bi nam se više isplatilo da sami budemo gazde, pa je tako sve i krenulo.

- Milan je imao zemljište ovde pa

Biljke traže pažnju

samo rešili da pokušamo, međutim papirološki se sve odužilo, pa smo tek godinu dana nakon odobrenog kredita počeli da radimo.

Rasadnik u ponudi ima veliki asortiman biljaka, od koji se 50 posto uz-

gaja, a 50 posto nabavlja za potrebe klijenata i mušterija.

- Uglavnom u ponudi imamo dekorativno drveće i žbunje, a poseban akcenat stavljamo na ne tipične voćke poput aronije i godži. To je biljka slična aroniji, ima lekovita svojstva i veliki sadržaj vitamina. Pored ovih biljaka imamo i kivi kao i japansku jabuku. To je ono što nas razlikuje od klasičnih rasadnika-kaže Lidija i ističe da u ponudi imaju oko 50 vrsti četinarara i 70 vrsti lišćara.

- U početku smo kupovali manje biljke, to jest repromaterijal i sadili ih u zemlju. To je bio poluproizvod. Međutim, vremenom smo počeli i sami da proizvodimo i uzgajamo biljke, tako da se svake godine broj uvećava.

Kako kažu ne uzgajaju klasično voće, ali ga po potrebi i u skladu sa zahtevima nabavljaju kao i ruže.

Ono što razlikuje rasadnik „Greenway“ od ostalih jeste mogućnost da dobijete projekat uređenja vašeg dvorišta ili prostora oko zgrade, uređenje zelenih i travnatih površina, postavljanje sistema za navodnjavanje i uvek dobar savet ljubaznih domaćina.

- Posla u rasadniku ima, jer biljke zahtevaju i traže pažnju. Svaki dan smo ovde, po čitav dan, jer uvek ima nešto da se radi. Treba voditi računa o svakoj biljci, na vreme je zalivati i orezivati, ako želiš da bude lepa - savetuje Lidija i kaže da ovo nije klasičan posao, a tvrdi da ume biti veoma kreativan kada je reč o projektima uređenja.

- Konkretno smo radili uređenje zelenila oko jedne zgrade u Indiji, to je projekat koji se može videti, a najčešće imamo zahteve da uredimo privatna domaćinstva i vikendice. Imamo poseban program, jer se kompozicioni planovi ne crtaju kao nekad što se radilo. Sad slikamo dvorište i ubacimo sliku u program, koji sam ubacuje biljke koje treba da se stave i to izgleda vrlo realno - ističe Lidija i kaže da kada projekat bude završen klijentima na

licu mesta pokazuju kako će izgledati njihovo dvorište, pa se usput može nešto i izmeniti.

- Sam projekat ne naplaćujemo, ali naplaćujemo biljke, naš rad i sadnju. Uvek smo spremni na dogovor i sa svim klijentima se konsultujemo do najsitnijih detalja.

Posao u rasadniku se mora voleti, kao i svaki drugi posao, pa ako se radi kvalitetno i fer potrebno je vreme da prođe da bi se biznis razvio. Ne može sve odjednom kaže Lidija i nada se da će najbolju preporuku dati zadovoljne mušterije koje kako kaže se uvek vraćaju i tvrde da su biljke izuzetno lepe i kvalitetne.

Lidija se inače zbog posla preselila iz Novog Sada u Indiju i sada kaže da bez rasadnika ne može ni jedan dan:

- Jedva čekam ujutru da se probudim i da dođem ovde. Soba mi je prepuna literature o biljkama i smatram da čovek mora stalno da prati trendove i edukuje se, bez obzira kojim se poslom bavi. Ljudi vole da vide stručnost i da možete da im date koristan savet i to je ono zbog čega opet dođu.

U rasadniku rade samo njih dvoje, jer za sada nemaju veliki obim posla, ali kad se ide na teren angažuju pomoćnog radnika.

- Delikatan je to posao, nije strogo fizički, jer morate da znate kako da izvadite biljku iz korena a da je ne oštete. Ovo nije klasičan posao, uvek

Jedan od projekata uređenja

ima da se kopa, zaliva, rasadi ili izvadi biljka, pa vam ne može biti dosadno - ističe ona i kaže da je ova godina bila solidna u odnosu na prošlu kada je bilo mnogo sušnih dana:

- Ove godine smo imali i vlažnih perioda, ali ne previše. Dekorativne biljke imaju plići koren, pa je njima potrebna površinska vlaga. Ako se spoji više od 15 dana da nema padavina, to stvara probleme. Na svu sreću mi smo rešili pitanje navodnjavanja kada smo uveli sistem kap po kap, a bunar već imamo na parceli. To nam je znatno smanjilo troškove i umanjilo brigu oko navodnjavanja zemljišta.

Na kraju našeg razgovora Lidija kaže da se trude kvalitetom i dobrom uslugom da privuku mušterije, a poseban akcenat stavljaju na negu i zaštitu biljaka. Jedino ako tako radite, proizvod će naći način da stigne do kupca. Do tada, po finom oktobarskom suncu rade i uživaju u maloj oazi mira, gde su utemeljili svoj budući put.

Marija Balabanović

Uređenje domaćinstava i vikendica

Svake godine sve veća proizvodnja

UPOZORENJE STRUČNJAKA

NOVI SAD • BILJNE VAŠI PRETE MLADOM ŽITU

Primeniti zaštitni tretman

Toplo vreme i vlaga pogoduju posejanoj pšenici, ali i razvoju vaši na mladim biljkama - Štetni organizmi nisu poštedeli ni mlad usev ječma

Na mnogim parcelama u Vojvodini pšenica je već nikla. Međutim, toplo vreme, koje prija razvoju useva, odgovara i razvoju štetnih organizama pa su se pojavile vaši koje prete mladom žitu.

Setva pšenice još nije završena, a na nekim parcelama je već nikla, pa je na njivama šarenilo, objašnjava stručnjak u subotičkoj poljoprivrednoj stanici Damir Varga.

- Može se reći da je dosta toplo vreme tokom oktobra, negde od početka druge dekade pa sve do današnjih dana pogodovalo razvoju useva. Pšenica koja je posejana u prvoj dekadi i početkom druge dekade oktobra je u fazi tri lista, dok je pšenica koja je zasejana negde oko druge dekade u fazi dva lista. Tako da na parcelama imamo šarenilo od pšenice koja je vrlo razvij-

na i koja će za nekih desetak dana koja će ući u fazu bokorenja pa do one koja je tek zasejana i koja je u fazi nicanja i klijanja - objašnjava Varga.

Toplo vreme i vlaga pogoduju posejanoj pšenici, ali i razvoju vaši na mladim biljkama. Same po sebi nisu prevelik problem, ali je štetna njihova uloga u prenosu štetnih organizama, upozorava rukovoditeljka Prognozno izveštajne službe za zaštitu bilja Vojvodine Dragica Janković.

- Na mnogim parcelama prisutne su vaši. Uslovi su takvi da se to ne sme dozvoliti, ne samo zbog toga što su vaši značajne štetočine i čine direktne štete, već zato što one stvaraju veće probleme prenoseći viruse. Tako da treba obratiti pažnju i na tim parcelama primeniti odgovarajući zaštitni tretman - na-

glašava Janković. - Štetni organizmi nisu poštedeli ni mlad usev ječma. To zbunjuje.

Po njenim rečima, problem ječma je sada u prvom planu. - Imamo mnogo parcela na kojima je zabeležena mrežasta pegavost. To je po meni čudna situacija jer postoje uslovi optimalni za razvoj bolesti (temperatura 18-20°C), ali ako je seme istretirano nije normalno već na drugom listu videti simptome pegavosti ječma. Jako su kratki ciklusi. Brzo će se bolest umnožavati, ali prvenstveno na onim parcelama na kojima nije posejano deklarirano seme. Ratari znaju šta su sejali i zato treba da obrate pažnju i blagovremeno reaguju - zaključila je Janković.

Radio Novi Sad
(Stevan Davidović)

Biljne vaši čine štete i prenose viruse

NOVI KARLOVCI • POSLEDNJI RADOVI NA NJIVAMA

Vreme poslužilo ratare

Veliki broj poljoprivrednika u Sremu iskoristio je Miholjsko leto pa su poslednjih nekoliko nedelja proveli na svojim parcelama gde su izvršili jesenje zimsko oranje. Jedan od njih je i **Živan Đaniš**, paor iz Novih Karlovača, koji se, kako kaže, čitav život bavi poljoprivredom.

- Poslužilo nas vreme pa smo bukvalno iskoristili ono što nam je Bogom dano, a to je lepo vreme. Maltene smo ove jesenje radove odradili bos, a to se retko dešava. Da bi za proleće spremili bolje useve neophodno je bilo izorati zemlju, a još da imamo bolju tehniku gde bi nam bio kraj, moglo bi se još kvalitetnije uraditi. Kad je manji traktor više se potroši, ali šta je - tu je. S proleća mora da se zatvori zemlja, pa su ovi radovi bili neophodni kako bismo sačuvali vlagu u zemljištu - kaže Živan.

Pored oranja neophodno je bilo i nadubriti zemljište, a on ističe da

Živan Đaniš

su taj posao već završili kao i setvu pšenice pre dvadesetak dana.

- I tu nas je vreme zaista poslužilo, tako da nismo imali problema - kaže Živan.

Jedino na šta se žali ovaj poljoprivrednik jeste nedostatak sredstva za đubrivo koje je nadoknadio stajskim đubrivom, jer, kako kaže, u svom gazdinstvu ima i nekoliko krava. Ono

što ga i ove godine muči jeste otkupna cena mleka koja je nestabilna, pa nema nikakve garancije za svoj proizvod.

- U našem selu nema više poljoprivrednika kao pre 20 godina. Ja nemam više energije kao nekad, a videćemo da li će unuk nastaviti tradiciju, pa da na njega registrujemo poljoprivredno imanje. Obično sejemo oko šest jutara pšenice i 12 jutara kukuruza, a to neko mora da obrađuje. Mene je to sve prošlo, a videćemo kako će biti na proleće - priča Živan i ističe da su zadovoljni ovogodišnjim prinosom kukuruza, ali da cena nije bila zadovoljavajuća.

- U svakom slučaju, važno mi je da smo ove jesenje pripreme radove obavili, a uspehi smo da nadubrimo oko sedam jutara zemlje. Inače, subvencije sam dobio, ali zahtev za naftu još uvek nisam podneo - kaže na kraju poljoprivrednik iz Sasa i nada se da će prolećno oranje biti jednako dobro kao i ovo jesenje.

M. Balabanović

Poslednji jesenji radovi na njivama

ŠID • NA POLJIMA ŠIDSKE OPŠTINE

Privodi se kraju žetva

Planirano je da ozimom pšenicom bude posejano ukupno 5.645 hektara, a do sada je taj posao završen na 4.950 hektara. Kada je reč o ozimom ječmu njime je trebala da bude zasejana površina od 320 hektara, što je u potpunosti i ispunjeno - kaže Dejan Vučenović, stručni saradnik iz opštinske Kancelarije za poljoprivredu Šid

Prema podacima Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid do 4. novembra na poljima šidske opštine požnjeveno je ukupno 16.732 hektara kukuruza sa prosečnim prinosom od 6,71 tona po hektaru, šećerna repa je urađena na površini od 820 hektara sa prosečnim prinosom od 53,2 tone po hektaru, suncokret je završen na površini od 200 hektara, sa prosečnim prinosom od tri tone, soja na 8.111 hektara sa prosečnim prinosom od 2,2 tone, a duvan na 449 hektara sa prinosom od 1,9 tona.

Prema rečima **Dejana Vučenovića**, stručnog saradnika iz Kancelarije za poljoprivredu, od poslova na njivama trenutno je još preostalo ubiranje merkantilnog kukuruza i vađenje šećerne repe.

- Suncokret, soja i ostale kulture su već požnjevene, a trenutno se vrši jesenje oranje i setva pšenice. Setva ječma je završena i on je izašao iz optimalnog agro roka za setvu. Ove

temperature i procenat vlage pogoduju svim radovima i uslovi su idealni za nicanje i razvoj, pogotovo pšenice i ozimog ječma koji su posejani u poslednjoj dekadi oktobra. Inače, na teritoriji šidske opštine planirano je da ozimom pšenicom bude posejano ukupno 5.645 hektara, a do sada je taj posao završen na 4.950 hektara,

Otresišta

Prema rečima **Dejana Vučenovića**, iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid, na mestima spajanja atarskih sa kategorisanim putevima u selima u šidskoj opštini, završena je izgradnja otresišta, odnosno betonskih podloga koje trebaju da spreče nanošenje blata na puteve i da doprinesu bezbednosti saobraćaja.

- Ukupna vrednost radova na izgradnji otresišta je 2,5 miliona

što znači da je setva ozime pšenice urađena na 85 posto od ukupne površine. Kada je reč o ozimom ječmu planirano je da njime bude zasejana površina od 320 hektara, što je u potpunosti i ispunjeno - kaže Dejan Vučenović, stručni saradnik za poljoprivredu.

S. Mihajlović

dinara, za saniranje atarskih puteva uloženo je 15 miliona dinara, a sredstva za ovaj posao su obezbeđena iz zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta. U planu je bilo oko 5,5 kilometara puteva, što je i urađeno. Svi putevi su poravnani i nasuti tucanikom, u šta smo se i uverili na terenu, kada smo nedavno išli u obilazak atarskih puteva - kaže Dejan Vučenović, stručni saradnik za poljoprivredu.

Otresišta

Zoran Savić i Dejan Vučenović iz Kancelarije za poljoprivredu u obilasku atarskih puteva

Milioni za atarske puteve i otresišta

Čuvanje plodova jabuke

Doc. dr Nenad Magazin
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Cilj čuvanja plodova jeste da se omogući njihova prodaja u momentu kada za to postoji najbolji komercijalni interes. Takođe, čuvanjem plodova treba da se očuva njihov kvalitet da bi se zadovoljile želje kupaca - Dužem čuvanju treba nameniti samo zdrave plodove, koji su poreklom sa stabala na kojima je bio ujednačen odnos bujnosti i rodnosti

Od momenta berbe nadalje, pojedini parametri kvaliteta plodova opadaju (čvrstina, sadržaj kiselina), a drugi mogu da se razvijaju (aroma, osnovna boja). Čuvanjem plodova jabuke u određenom režimu temperature, sastava gasova, relativne vlažnosti, promena tih parametara se znatno usporava. Proizvođač, odnosno osoba odgovorna za čuvanje plodova jabuke, treba stalno da ima na umu činjenicu da hladnjače ne služe za poboljšanje kvaliteta plodova, nego za njihovo očuvanje. Iz hladnjače nikada ne može da izađe kvalitetniji plod nego što je u nju ušao.

Cilj čuvanja plodova jeste da se omogući njihova prodaja u momentu kada za to postoji najbolji komercijalni interes, a to je onda kada je snabdevenost tržišta najmanja, odnosno kada je cena najveća. Takođe, čuvanjem plodova treba da se očuva njihov kvalitet da bi se zadovoljile želje kupaca. Gubitak mase ploda tokom čuvanja, odnosno kaliranje, treba da bude svedeno na minimum, ali ne treba da bude anulirano jer može doći do zastoja u razvoju aroma, pojačanog napada parazitarnih bolesti, a povećava se i osetljivost plodova na nagnječenja. Na primer, kod zlatnog delišesa kalo treba da se kreće od 0,3 do 0,5% mesečno. Međutim, preterano kaliranje dovodi do smežuranja plodova. Plodovi treba da zadrže hrskavost i svežinu, na šta najviše utiču gubitak čvrstoće i kiselina. Tokom čuvanja treba paziti da ne dođe do pojave simptoma fitotoksičnosti na plodovima, kao ni simptoma napada parazitarnih i fizioloških oboljenja.

KVALITET PLODOVA NAMENJENIH ČUVANJU

Dužem čuvanju treba nameniti samo zdrave plodove, koji su poreklom sa stabala na kojima je bio ujednačen odnos bujnosti i rodnosti. Posebno treba obratiti pažnju na:

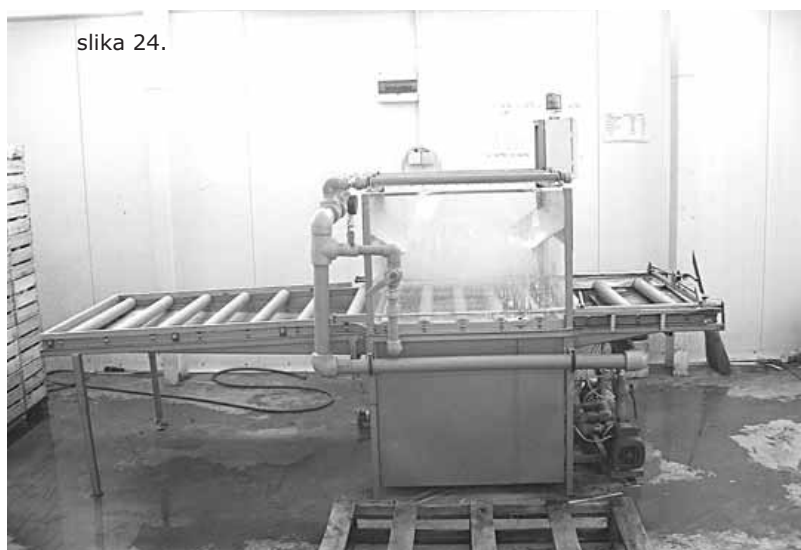

slika 22.

Analiza plodova neposredno pred berbu

Ova analiza se radi u cilju određivanja skladišne sposobnosti plodova. Nakon laboratorijske analize utvrđuje se međusoban količinski odnos K+Mg/Ca.

K+Mg/Ca < 30 Nema opasnosti od pojave fizioloških oboljenja
K+Mg/Ca = 30-35 Mogu da se javljaju skladišni problemi
K+Mg/Ca > 35 Sigurna pojava fizioloških oboljenja. Plodovi nisu za dugo čuvanje.

slika 24.

starost stabala - veoma mlada stabla daju plodove koji su loši za čuvanje (slika 22).

bujnost i odnos broj listova/broj plodova - sve neujednačenosti između opterećenosti stabla rodnom i njegovog potencijala snabdevanja mineralnim materijama vode ka lošijoj sposobnosti čuvanja (slika 23) veličinu plodova - veći plodovi se lošije čuvaju

Klimatski uslovi u toku godine imaju, takođe, značajan uticaj na sposobnost čuvanja. Na primer, pretoplo vreme u toku meseca koji prethodi berbi utiče na povećanje rizika od pojave posmeđivanja. Drugi faktori u voćnjaku koji su rezultat našeg uticaja ili tipa zemljišta takođe imaju uticaja. Đubrenje i mineralni sastav plodova su veoma važni.

Prema mnogobrojnim istraživanjima, postoji vidljiva korelacija između pojave fizioloških oboljenja, koja se javljaju na plodovima u toku čuvanja i njihovog mineralnog sastava. Kalcijum, na primer, usporava zrenje i starenje plodova i smanjuje osetljivost na fiziološka oboljenja. Kalijum je antagonista kalcijumupa njegov sadržaj u plodovima jabuke takođe utiče na njihovu osetljivost

na fiziološka oboljenja kao što su gorke pege, posmeđivanje mesa, starosno posmeđivanje pokožice. Fosfor utiče na čvrstoću plodova. Prevelik ili prenizak sadržaj azota, takođe, loše utiče na čuvanje plodova. Analiza mineralnog sastava plodova omogućava da se dobije ocena o njihovom unutrašnjem kvalitetu. To može praktično da se koristi, pored drugih metoda, za ocenjivanje sposobnosti čuvanja plodova. Određuje se sadržaj kalijuma, kalcijuma, magnezijuma, fosfora i azota. Izračunava se odnos K/Ca i K+Mg/Ca, pri čemu se smatra da odnos treba da bude manji od 30. Analize mogu da se rade pred berbu ili posle junskog opadanja plodova.

TRETMANI POSLE BERBE

Pre uskladištenja, obrani plodovi mogu da se tretiraju da bi se izbegli rizici od pojave fizioloških i parazitarnih oboljenja u toku čuvanja. Međutim, tretiranje plodova posle berbe ne treba da postane sistematično jer tretmani donose dodatne troškove, gubitak vremena i rizik od fitotoksičnosti plodova. Dakle, treba dobro proceniti opravdanost tretmana u zavisnosti od osetljivosti kontingenta plodova. Treba napomenuti da su kod nas dozvoljeni samo neki od navedenih tretmana, pa će samo oni detaljnije biti obrađeni.

Postoji nekoliko vrsta tretmana: Tretiranje fungicidima za sprečavanje pojave oboljenja kao što su gleosporioze, botritis, monilija. NEMA REGISTROVANIH PREPARATA U SRBIJI, pa se u ovu svrhu obavlja poslednje tretiranje odgovarajućim fungicidima, dok su plodovi još na stablu.

Tretiranje antioksidantima za sprečavanje pojave posmeđivanja pokožice (slika 24). NEMA REGISTROVANIH PREPARATA U SRBIJI.

Tretiranje kalcijumom za sprečavanje pojave gorkih pega i drugih fizioloških oboljenja u vezi sudebalansom u ishrani. NEMA REGISTROVANIH PREPARATA U SRBIJI, nego se preparati na bazi kalcijuma koriste u toku vegetacije.

Tretiranje inhibitorima delovanja etilena radi usporavanja procesa sazrevanja plodova. Za ovu svrhu se koristi preparat smartfresh™.

Od 2011. godine u Srbiji je registrovan preparat Smartfresh™, čija je aktivna materija 1-MCP (1-metil-ciklopropen). 1-MCP se vezuje za receptore etilena, biljnog hormona koji reguliše proces sazrevanja plodova, i na taj način onemogućava njegovo delovanje. Bez delovanja

Tabela 3. Čvrstina plodova kod sorte grenismit u zavisnosti od termina analize i tretmana

Termin analize	Tretman	Čvrstina (kg/cm ²)
Berba	/	8,45
180 dana u ULO	ULO	7,81
	ULO+DPA	8,08
	ULO+1-MCP	8,26
180 + 7 dana na sobnoj temp.	ULO	7,24
	ULO+DPA	7,35
	ULO+1-MCP	8,05

slika 43.

etilena, u plodovima se usporavaju fiziološki procesi poput disanja, čime se utiče na bolju sposobnost čuvanja plodova, odnosno očuvanje njihovog kvaliteta. Plodovi tretirani smartfreshom tokom i nakon čuvanja imaju veću čvrstinu, veći sadržaj kiselina, manje kaliraju. S organoleptičkog stanovišta, plodovi tretirani smartfreshom imaju slabije razvijenu aromu, ali su istovremeno hrskaviji što je za većinu potrošača važnije. Veoma važan efekat smartfresha jeste i da sprečava pojavu posmeđivanja pokožice bilo da je reč o posmeđivanju pokožice zelenih plodova, tj. skaldu (grafikon 1) ili starosnom posmeđivanju. Tretman smartfreshom može da se obavlja nevezano za tip hladnjače (NA, KA), s tim što komora u kojoj se radi tretman mora biti dobro zaptivena. Sam preparat se ne kupuje na slobodnom tržištu, nego se tretiranje plodova obavlja uslužno. Nakon što je ispoštovana sva procedura i propisani uslovi, u komoru sa

jabukama se unosi poseban uređaj iz kojeg se, nakon mešanja vode i preparata, oslobađa gas 1-metil-ciklopropen. Veoma je važno pratiti sva uputstva proizvođača, jer postoje izvesna ograničenja u primeni. Neke sorte (breburn) ne smeju da se tretiraju da ne bi došlo do pojave unutrašnjeg posmeđivanja, plodovi kod kojih je ustanovljen nizak sadržaj kalcijuma i loš odnos između kalijuma i magnezijuma naspram kalcijuma, takođe ne treba da se tretiraju. Sastav gasova u komori mora biti prilagođen tretiranim plodovima, jer se može desiti da dođe do pojave ožegotina od CO₂ (slika 43).

(U idućem broju: OPTIMALNI USLOVI ZA ČUVANJE PLODOVA)

(Preuzeto iz knjige: Berba i čuvanje plodova jabuke iz integralne proizvodnje, u okviru projekta prekogranične saradnje Srbije i Hrvatske: Jabuka.Net 2)

slika 23.

BIKIĆ DO • NEVENKA BOBALJ, DOMAĆICA I POLJOPRIVREDNI PROIZVOĐAČ

Futoški kupus na padinama Fruške gore

Nevenka Bobalj kaže da su ona i njen pokojni suprug kupus posadili prvi put još 1993. godine, kada su deca krenula na fakultet, jer je to bio jedan od načina dodatnog punjenja kućnog budžeta, a da sada taj posao radi zajedno sa svojim sinom Dejanom

Kraj jeseni i početak zime tradicionalno predstavlja doba godine kada se u svim domaćinstvima stavlja kupus na kiseljenje. Domaćice tvrde da je za te namene najbolja futoška sorta, a porodica Bobalj iz Bikić Dola, pored Sida, već godinama je poznata po tome što uzgaja upravo ovu sortu. Posetili smo ih poslednje nedelje oktobra u njihovom kupusnjaku, kada je posao seče glavica bio u punom jeku.

Nevenka Bobalj kaže da su ona i njen pokojni suprug kupus posadili prvi put još 1993. godine, kada su deca krenula na fakultet, jer je to bio jedan od načina dodatnog punjenja kućnog budžeta.

U to vreme je bila inflacija, teško se živelo, a mi smo imali dva sina na fakultetu. Zato smo bili i

oporni u tome da uspemo, tako da smo u međuvremenu stekli stalne mušterije, razradili posao i sada nemamo razloga da odustanemo od ovog posla, nego planiramo i dalje da razvijamo proizvodnju. Kupus smo posadili na jednom komadu zemlje gde su nam inače do tada bile livade, s obzirom da je taj teren bio dosta vlažan, te je pogodovao upravo toj povrtarskoj kulturi. Kako bi unapredili našu proizvodnju, u međuvremenu smo nabavili i sisteme za zalivanje, tako da nam posao sad ide bolje. Ipak, samo od ovoga se ne može živeti jer mi sadimo male površine, tako da osim kupusa sadimo i jagode i breskve – priča o bavljenju ovim poslom Nevenka Bobalj iz Bikić Dola, dodajući da rasadu za kupus sami proizvode, od-

nosno da kupuju samo seme, jer im je tako isplativije.

Prema njenim rečima, u jeku sezone iznajmljuje radnice, ali najveću pomoć svakako ima u svom sinu Dejanu, koji je nakon završenog fakulteta zajedno sa njom nastavio porodični posao.

Dejan kaže da je futoški kupus veoma tražen, jer je on najbolji za kiseljenje, te da sve što proizvedu prodaju kod kuće, tako da ne moraju da idu na pijacu.

Imamo malo više od pola jutra zemlje i na toj površini rasadimo oko pet hiljada struka kupusa. Svaka glavica je teška u proseku između kilograma i po i dva, što znači da na kraju sezone bude oko pet do šest tona futoškog kupusa i još dve tri tone američkog hibridnog, sorte „bravo“. Ovaj posao nije zahtevan, ni vremenski ni fizički. Rasadivanje počinje polovinom jula, a za to se koriste mašine koje su inače namenjene rasadivanju duvana. Zemlja mora da bude lepo pripremljena, a nakon rasade sledi dva puta kopanje i još dva do tri puta prskanje protiv biljnih vaši, puža golača i plamenjače. Sečenje glavica počinje krajem oktobra i traje sve do polovine novembra. Kada glavica počne da se zavija potrebno joj je sunce, a dok se ne zavije treba joj mnogo vode, tako da je ova jesen bila idealna za kupus i imamo dobar rod – kaže Dejan Bobalj, iz Bikić Dola, dodajući da se futoški kupus ove godine prodaje po ceni od 20 dinara po kilogramu, dok je hibridni nešto jeftiniji i iznosi 15 dinara.

tekst: S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

Nevenka Bobalj priprema kupus za zimnicu

Porodica Bobalj u svom kupusnjaku

REPORTER „SREMSKE POLJOPRIVREDE“ NA SREMSKIM POLJIMA

VOGANJ • NA PARCELAMA STEVANA KRSTONOŠIĆA

Sa LG hibridima 6,8 tona po jutru

Prosečan prinos kukuruza u Vognju kod proizvođača Stevana Krstonošića je šest tona po jutru - Novi hibridi LG 30.491 i LG 35.40, dajući najveće prinose, pokazali su se kao najbolji u ataru Vognja

Pređani poljoprivrednik iz Vognja, Stevan Krstonošić, ove jeseni skinuo je kukuruz sa površine od 120 jutara. Ostvario je prosečan prinos od 5,2 tona JUS kvaliteta po katastarskom jutru.

Bili smo u žetvi sa Stevanom kada je skidao kukuruz sa postavljenog ogleda devet hibrida kompanije Limagrain na površini od 1,5 jutra. Prinos ovih hibrida u ogledu kretao se od 5,7 do 6,8 tona po jutru, a vlaga od 14 do 18 odsto. Reč je o hibridima: Helen, LG 37.10, LG 36.07, LG 35.40, Agrister, Janett, LG 30.491 koji je novi hibrid, kao i LG 34.75 i LG 33.95.

Najbolji prinos sa novim hibridima

Ogled u Vognju prokomentarisao je Srđan Tomičić, predstavnik kompanije Limagrain za Srem i Mačvu.

Srđan Tomičić

Možemo da zaključimo da je prosečan prinos u Vognju kod proizvođača Stevana Krstonošića šest tona po jutru. Novi hibridi LG 30.491 i LG 35.40, dajući najveće prinose, pokazali su se kao najbolji u ataru Vognja - rekao je Srđan Tomičić.

Zadovoljan prinosima LG hibrida

Stevan Krstonošić je u ovogodišnjoj berbi kukuruza ostvario

Skidanje zlatnog zrna u Vognju

zavidan prinos sa LG hibridima. Zanimalo nas je kakvu je agrotehniku primenio.

Pređusev je bila pšenica, zatim je išlo oranje i jesenje zatvaranje brazde. Odnosno, bačeno je 100 kg MAP-a po jutru u jesen

pred oranje. U proleće sam bacio 150 kg uree i radio sam predsetvenu pripremu. Setvu sam, spram vremenskih prilika, obavio negde 25. i 26. aprila, sa razmakom od 21 cm. Od hemije sam, u dva prskanja protiv korova, kori-

Stevan Krstonošić

stio BASF-ove preparate. Inače, nije korišćen nikakav ni insekticid ni fungicid. Rađeno je međuredno kultivisanje, ili špartanje. To sam radio čisto radi boljeg sklapanja redova kako bi kukuruz došao do još više vazduha. Skidanje kukuruza obavljeno je krajem oktobra. Izrazito sam zadovoljan prinosima LG hibrida kukuruza i svakako ću ih uvek sejati - rekao je Krstonošić.

Inače, Stevan Krstonošić obrađuje 160 jutara plodnih sremskih oranica, a ove jeseni je posejao 80 jutara pšenice.

D. Čosić

PRIMER DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE

Korišćenje oklaska kao biogoriva za sušenje semenskog kukuruza

Oklasak kao alternativno gorivo, odnosno održivo biogorivo, mnogo je povoljnije i ekonomičnije koristiti u odnosu na konvencionalna goriva jer svake godine skoro u istoj količini raste na našim njivama. Zemni gas je neobnovljivo gorivo, a oklasak je obnovljivo alternativno gorivo. Zemni gas je opasno, eksplozivno, gorivo, a oklasak nije - Cena zemnog gasa je 2,22 puta viša od cene oklaska pri istom energetsom ekvivalentu

Krajem avgusta 2013. godine puštena je u rad nova sušara za sušenje semenskog kukuruza u klip i zrn u silosnom centru PD "Sava Kovačević" u Vrbasu. Od starog magacina adaptiran je objekat za sušaru. Izgrađeno je sedam binova dimenzija 3,75 x 6,5 x 7,1 m. Za sušenje vlažnog klipa koristi se šest binova, jer je jedan bin uvek napunjen ili je u praznjenju. U jedan bin može da stane 35 tona vlažnog klipa kukuruza. Sušenje kukuruza u klip obavlja se od 38 do 15% sadržaja vlage u trajanju 80 sati, a onda se klip kruni i zrno se dosušuje na 12,5 do 13%. Pri krunjenju klipa oslobađa se oklasak. Količina oklaska kod semenskog kukuruza iznosi u proseku 1/3 od mase zrna, a kod merkantilnog 1/5. Projektom je predviđeno da nova sušara osuši 4.400 t klipa semenskog kukuruza ubranog sa 550 ha u toku 70 dana rada sušare. Od navedene količine vlažnog klipa kukuruza dobija se 3.210 t suvog klipa sa 15% sadržaja vlage. Krunjenjem suvog klipa dobija se 2.140 t zrna i 1.070 t oklaska sa 15% sadržaja vlage. Sušenje i homogenizacija sadržaja vlage u zrnu nastavlja se u "kongskilde" ćelijama kružnog preseka 2,7 m i visine 6,5 m. Instalirano je četiri ćelije.

Za kompletno sušenje vlažnog klipa i skoro suvog zrna koristi se oklasak. Transport oklaska od krunjača pa do termogena obavlja se pneuamatski putem visokopritisnog centrifugalnog ventilatora i dugičkog cevovoda (40 m). Oklasak se ubacuje u silosnu ćeliju u kojoj se skladišti. Zapremina ćelije je 64 m³. U nju može da stane 10 do 12 t oklaska. Iz silosne ćelije oklasak se izuzima agitatorom i transportuje pužnim transporterom, zatim trakastim transporterima do koševa postavljenih pored termogena. Na sušari su instalirana tri termogena UT-850, snagepo 850 kW, proizvodnje "Termoplin" iz Mladenočca. Ukupna snaga termogena je 2.550 kW ili 2,55 MW. Termogeni su, u stvari, peći, koje se sastoje iz ložišta u obliku "retorte", tj. tzv. "krtičnjaka" i cevnog razmenjivača toplote. Ložište čini perforirana livena kada u koju se automatski ubacuje oklasak sa pužnim izuzimačim

Čelo sušare sa silosnom ćelijom za oklasak i tri termogena

a iz koša i dozatorima i primarni vazduh sa centrifugalnim ventilatorom, potrebnog za sagorevanje oklaska. Količina primarnog vazduha može da se podešava za zasunom. Vreli produkti sagorevanja, tj. dimni gasovi, temperature 600 do 800°C, prolaze kroz cevni razmenjivač toplote, dimnjaču, hvata čvarnica i dimnjak (200 do 250°C). Okolni vazduh provlače centrifugalni ventilatori postavljeni pored binova sušare oko cevi razmenjivača toplote u kojem se podigne temperature vazduhana 42 do 45°C. Temperatura vazduha u binovima ne sme da pređe 42°C zbog biološke osetljivosti klice zrna kukuruza. Protok vazduha kroz jedan bin je 35.000 m³/h. Jedan termogen se koristi uglavnom za dva bina. Topli vazduh temper-

ature 42°C prolazi kroz polusuvi klip (II faza sušenja ispod 24% sadržaja vlage), vraća se nazad u proces sa temperaturom 32°C i suši u drugom binu vlažni klip (I faza sušenja od 38% sadržaja vlage). Potrošnja oklaska u jednom termogenu je 273 kg/h pri protoku vazduha kroz termogen 80.000 m³/h, pri temperaturi okolnog vazduha 10°C i temperature vazduha u centralnom kanalu sušare od 42°C. Pri ovim uslovima postiže se termička snaga termogena od 850 kW.

Sagorevanjem oklaska stvara se pepeo, koji se automatski izuzima pomoću dva pužna transportera. Količina pepela iznosi od 1,5 do 2,2% i ona je najmanja u odnosu na druge biomase.

Pepeo nije štetan za đubrenje zemljišta, pošto ne sadrži u značajnim količinama opasne materije za biljke. Sušenje zrna obavlja se u tri "kongskilde" ćelije, jer jedna ćelija je uvek na punjenju ili praznjenju. Oko 440 kW se troši snage termogena za sušenje zrna kukuruza. Protok vazduha kroz jednu "kongskilde" ćeliju je 15.000 m³/h, pri temperature 42°C. Dakle, kroz jedan termogen se provlači 45.000 m³/h, tj. koristi se 56,25% od ukupne termičke snage jednog termogena. Druga polovina snage koristi se za sušenje klipa kukuruza u nepovoljnim vrem-

enskim uslovima (kada je temperatura okolnog vazduha ispod 10°C). Upravljanje sa termogenima, centrifugalnim ventilatorima, žaluzinama i zasunima obavlja se poluautomatski, a može i ručno.

Dakle, za kompletno sušenje 4.400 t vlažnog klipa i 2.140 t zrna kukuruza sa 15 % sadržaja vlage utroši se oko 1.000 t oklaska. Prodajna cena oklaska je na PD "Sava Kovačević" u Vrbasu šest din/kg ili 0,052 evra. 1.000 tona oklaska iznosi 52.000 evra. Kada bi se koristio zemni gas za kompletno sušenje vlažnog klipa i skoro suvog zrna moralo bi se utrošiti 370.016 nm³ zemnog gasa. Cena

1 nm³ gasa je 46 din ili 0,40 evra. Ukupni troškovi potrošnje zemnog gasa iznosili bi 148.006 evra. Dakle, razlika u ceni potrošnje gasa i oklaska je 96.006 evra ili za 2,85puta manja.

Prednosti oklaska u odnosu na zemni gas

Na osnovu navedene analize može da se konstatuje kolike su prednosti u korišćenju oklaska, kao biogoriva, u odnosu na potrošnju zemnog gasa. Zemni gas se uglavnom uvozi (70%) i transportuje do mesta potrošnje, a oklasak se dobija na mestu potrošnje. Negde na putu (cevovodu) od Sibira pa do Srbije zemni gas se može obustaviti ("zavrnuti slavina"), a oklasak svake godine skoro u istoj količini raste na našim njivama. Zemni gas je neobnovljivo gorivo, a oklasak je obnovljiv, odnosno održivo alternativno gorivo. Zemni gas je opasno, eksplozivno, gorivo, a oklasak nije, samo je zapaljivo gorivo. Sagorevanjem zemni gas proizvodi CO₂ koji se nagomilava u atmosferi i negativno utiče na globalnu klimu, a biljka kukuruza pri rastu i stvaranju zrna i oklaska troši CO₂ iz atmosfere, tako da proizvedeni ugljen dioksid pri sagorevanju oklaska se sav potroši. Zemni gas je velika "šteta" sagorevati i koristiti za proizvodnju toplote. Od njega, kao sirovine, mogu da se dobiju mnogo vredniji proizvodi, kao što su razni hemijski proizvodi: plastični i drugi sintetički materijali. Cena zemnog gasa je 2,22 puta viša od cene oklaska pri istom energetsom ekvivalentu. Verovatno će cena gasa i dalje rasti, tj. brže rasti nego cena oklaska, pa će ovaj odnos cena biti sve više u korist oklaska. Na kraju, može da se zaključi da je oklasak kao alternativno gorivo, odnosno održivo biogorivo, mnogo povoljnije i ekonomičnije koristiti u odnosu na klasična fosilna, tj. konvencionalna goriva.

Prof. dr Miladin Brkić

Leva strana sušare sa prijemom klipa

Desna strana sušare sa "kongskilde" ćelijama

Analiza plodnosti oranica

Analizu zemljišta koja je izvršena u 14 sela opštine Pećinci kojom prilikom je uzeto 205 uzoraka, sa oko 1.000 hektara pljoprivrednog zemljišta, kompletno je finansirala opština Pećinci

Ekipa koja je uzimala uzorke u Prhovu

Usaradnji sa Poljoprivrednom stručnom službom iz Sremske Mitrovice, prethodne dve nedelje u pećinačkoj opštini je izvršena analiza kontrole plodnosti poljoprivrednog zemljišta. Uzorkovanje na privatnim parcelama, po rečima **Andrijane Radojčić**, stručnog saradnika za poljoprivredu u Agenciji za razvoj opštine Pećinci, završeno je i analiza uzoraka je u toku. Trenutno su uzimani uzorci s parcela izdatih u zakup zemljišta u državnoj svojini.

- Analizom zemljišta na parametre kontrole plodnosti, poljoprivredni proizvođači dobijaju preporuku o pravilnom đubrenju za naredne četiri godine i to u smislu količine đubriva i vre-

menu njegove primene. Ova mera dovodi do značajne racionalizacije upotrebe đubriva u odnosu na kod nas zastupljeno đubrenje bez prethodne analize zemljišta - ističe **Andrijana Radojčić** i naglašava da se investicija analize plodnosti zemljišta višestruko isplati jer se racionalnom primenom đubriva mogu postići uštede u novcu, povećati prinos i ostvariti veći profit.

Analizu zemljišta koja je izvršena u 14 sela opštine Pećinci kojom prilikom je uzeto 205 uzoraka, što znači da je oko 1.000 hektara pljoprivrednog zemljišta uzorkovano, kompletno je finansirala opština Pećinci.

- Moramo napomenuti da je analiza zemljišta urađena kod individualnih proizvođača i da se trenutno radi analiza plodnosti državnog zemljišta koje je dato u zakup. Hemijskom analizom, da podsetimo dobijaju se podaci o kiselosti zemljišta, Ph vrednosti, o količini kalcijuma i azota, fosfora i kalijuma, na osnovu čega poljoprivredni proizvođači dobijaju jasnu sliku o tome, kad i koliko đubriva treba da bacaju. Na osnovu toga dobija se preporuka o vrsti đubriva u zavisnosti od toga da li se unosi osnovno đubrivo, predsetveno unošenje đubriva, kao i o količini i vrsti đubriva za prihranjivanje u zavisnosti od kultura koje se seju na datim parcelama - kaže **Andrijana Radojčić**. Ona dodaje da je svaki poljoprivredni proizvođač u opštini Pećinci mogao da podnese zahtev da mu se izvrši analiza plodnosti zemljišta, na osnovu čega je i rađena po svim selima,

Uzimanje uzorka

a kako smo rekli finansirala ju je opština Pećinci.

- Za sledeću godinu planiramo nastavak s analizom i svi koji se nisu javili za ovu sezonu, mogu se javiti sledeće godine, a o rokovima za podnošenje prijave, poljoprivrednici će biti blagovremeno obavješteni - naglašava naša sagovornica.

Na parceli u Prhovu zatekli smo ekipu Poljoprivredne stručne službe koja je uzimala uzorke na parceli zemljišta u državnoj svojini i tom prilikom agronom **Žarko Petković** je istakao dobru saradnju sa lokalnom samoupravom u Pećincima i Agencijom za razvoj opštine Pećinci.

- Od ljudi iz Agencije dobijemo sve podatke koji su nam potrebni za uzorkovanje zemljišta, recimo, broj parcela, broj gazdinstava, potez atara, i ostale potrebne podatke koje mi unosimo u zapisnik i predajemo Poljoprivrednoj službi kada donesemo uzorak u laboratoriju- rekao nam je **Petković**, nakon demonstracije uzimanja uzoraka.

G. Majstorović

PROGNOZNO-IZVEŠTAJNA SLUŽBA ZAŠTITE BILJA AP VOJVODINE

ZA SUZBIJANJE KRUŠKINE BUVE

Tretman insekticidima

Na teritoriji RC Sremska Mitrovica, kruškina buva se nalazi u formi imaga, ali i starijih larvenih stadijuma.

Preporučuje se proizvođačima da iskoriste toplo, sunčano vreme bez vetra i istretiraju zasade kruške u cilju smanjenja populacije kruškine buve za narednu vegetaciju.

Preporučuje se upotreba insekticida na bazi piretroida ili kombinacija piretroida i hlorspirifosa u višim dozama koji deluju i na odrasle organizme.

U voćnjacima gde evidentiramo prisustvo L4-L5, poslednje letnje generacije, potrebno je uraditi tretman insekticidima iz grupe juvenoida na bazi aktivne materije fenoksikarb preparat **Insegar 50WP** u koncentraciji **0,06%**, a.m. piri-proksifen preparati **Princ**, **Lascar**, **Harpun**. Primena ovih preparata sprečava odlazak ženki u reproduktivnu dijapauzu.

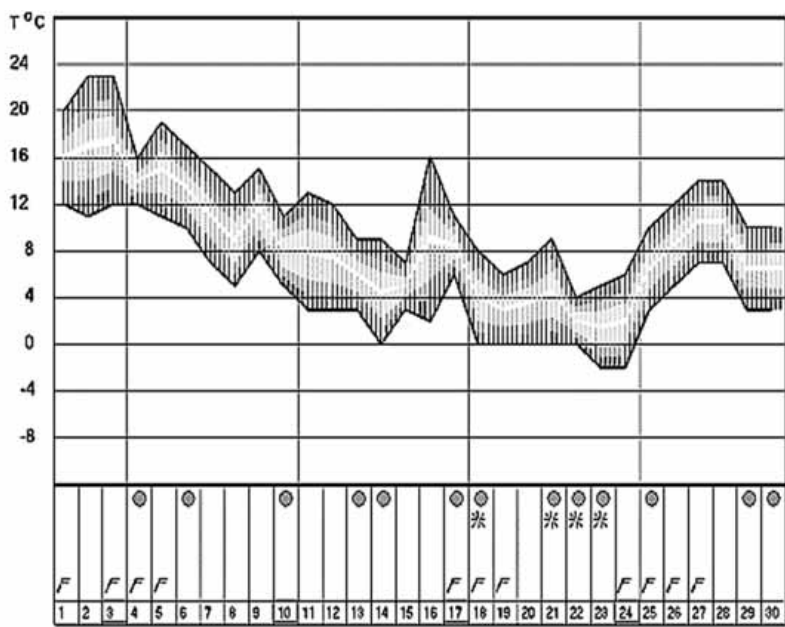
Izvor:

PIS zaštite bilja AP Vojvodine

Kruškina buva u formi imaga, ali i starijih larvenih stadijuma

Prognoza vremena do kraja novembra

☁ ГРМЉАВИНА ☀ КИША ☁ МАГЛА ❄ СНЕГ 🌪 ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 28. oktobra do 1. novembra 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Stabilna cena kukuruza
- Rast cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

I pored statističkog podatka da je ovonedeljni promet na „Produktnoj berzi“ u Novom Sadu, skoro prepolovljen u odnosu na prethodnu nedelju, kako sa stanovišta količinskog obima prometa, tako i iz perspektive ukupnog vrednosnog obima prometa, ne može se govoriti o „skromnom“ ovonedeljnem trgovanju. Prometovano je ukupno 2.064,59 tona poljoprivrednih proizvoda, čija je ukupna vrednost iznosila 38.753.798,68 dinara. Ostvareni ovonedeljni obim prometa, u potpunosti zaokružuje sliku o

oktobarskom trgovanju na „Produktnoj berzi“. Rekordan mesec, tokom koga je na berzi prometovano preko 13.000 tona poljoprivrednih proizvoda, samo potvrđuje značaj kukuruza u strukturi ukupnog prometa. Sezonske aktivnosti na ovom tržišnom segmentu, direktno su uticale na intenziviranje berzanskog trgovanja.

O značaju kukuruza za domaće robno-berzansko tržište, svakako govori i podatak da je u strukturi ukupnog prošlonedeljnog prometa, ovaj artikal učestvovao sa preko 75%. Tokom nedelje,

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

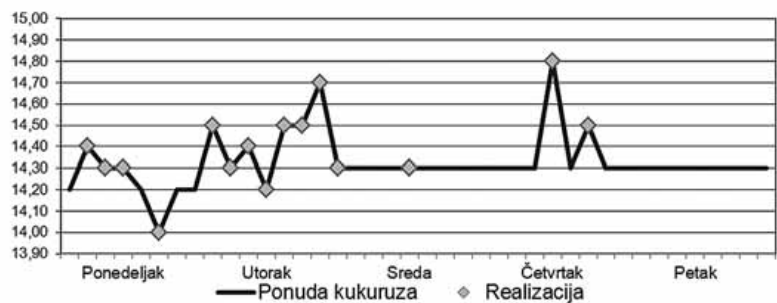
ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/ KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	1.556,11	15,12-15,98	1.556,11	15,12-15,98	+0,02%
Pšenica, rod 2013.	248,49	19,98	248,49	19,98	+1,07%
Soja, rod 2013.	150	50,22-50,76	150	50,22-50,44	-0,73%
Suncokretova sačma, min. 33%	100	17,40	100	17,40	+3,57%
Semenska pšenica (uvozna)	300	43,20	-	-	-
Semenska pšenica (talas)	300	28,08	-	-	-
Sojin griz	25	72,00	-	-	-
Sojina pogača	25	67,20	-	-	-

cena kukuruza se kretala u rasponu od 15,12 din/kg (14,00 din/kg, bez PDV-a), do 15,98 din/kg (14,80 din/kg, bez PDV-a) s kraja nedelje. Ponderisana nedeljna cena iznosila je 15,62 din/kg (14,46 din/kg, bez PDV-a), što je identično prošlonedeljnoj prosečnoj ceni. I dok na domaćem tržištu kukuruz pokazuje znake cenovnog oporavka i stabilizacije, dotle na robnim berzama u okruženju ovaj artikal beleži pad cene, a na američkom kontinentu čak pada na svoj cenovni minimum u poslednje tri godine.

Pšenicom je trgovano u skromnoj količini od 260 tona, pri čemu je njena jedinstvena ovonedeljna cena od 19,98 din/kg (18,50 din/kg, bez PDV-a) za minimalnih 1% viša nego prethodne nedelje. Komparacijom sa cenovnim trendovima pšenice na evropskim i američkim berzama, dolazimo do identičnog zaključka, kao i na tržištu kukuruza. Kod nas su cene pšenice i kukuruza stabilne, sa blagom tendencijom rasta, dok svetske cene ovih artikala beleže pad. Sojom se trgovalo u količini od 150

tona, po prosečnoj ceni od 50,29 din/kg (46,56 din/kg, bez PDV-a), što potvrđuje cenovnu stabilnost ovog artikla na domaćem tržištu, u kontinuitetu, tokom čitavog oktobra.

Pored pomenutih primarnih poljoprivrednih proizvoda, tokom protekle nedelje je na „Produktnoj berzi“ registrovan i jedan berzanski posao kupoprodaje suncokretove sačme, u količini od 100 tona po ceni od 17,40 din/kg (14,50 din/kg, bez PDV-a), što je za 3,57% više nego prethodne nedelje.

PRODEX

Jasna cenovna stabilnost sa blagim trendom cenovnog rasta, na gotovo svim segmentima tržišta poljoprivrednih proizvoda, direktno je prouzrokovala da PRODEX, kao agregatni pokazatelj domaćih cena primarnih poljoprivrednih proizvoda, prvi put posle tri meseca pređe granicu od 200 indeksnih poena, beležeći na današnji dan indeksnu vrednost od 200,75 indeksnih poena, što je za 1,25 indeksnih poena više nego prošlog petka.

vrednih proizvoda, prvi put posle tri meseca pređe granicu od 200 indeksnih poena, beležeći na današnji dan indeksnu vrednost od 200,75 indeksnih poena, što je za 1,25 indeksnih poena više nego prošlog petka.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP DECEMBAR 2013.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	253.76 \$/t	250.23 \$/t	250.30 \$/t	248.02 \$/t	245.23 \$/t
Kukuruz	173.22 \$/t	169.52 \$/t	170.07 \$/t	169.36 \$/t	168.58 \$/t

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
160.24 EUR/t (futures dec 13)	145.80 EUR/t (futures nov 13)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
204.00 EUR/t (futures nov 13)	165.00 EUR/t (futures nov 13)

Fjučers na pšenicu je u Budimpešti pojeftinio za 0,94%, a fjučers na kukuruz čija je isporuka u novembru mesecu 1,79%. Pad cena je zabeležen i u Parizu. Pšenica je jeftinija za 0,37%, a kukuruz za 6,91%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

Na tržištu pšenice je zabeležen blagi pad potražnje. Toplo vreme u bivšem SSSR-u je pogodno uticalo na razvoj biljaka, dok su sporadične padavine na jugu Rusije bile nedeovoljne da uspere kasnu setvu. Prethodno su kiša i hladno vreme uticali na odlaganje setve u Rusiji i susednoj Ukrajini. U Argentini je takođe došlo do poboljšanja stanja useva. Lokalni analitičar (APK-Inform) je za Ukrajinu smanjio prognozu za površine koje će biti pod pšenicom sa 6,6 miliona ha prethodne godine na 6,0

mil. ha. Tako je cena pšenice pala na najniži nivo u poslednjih šest nedelja i kreće se ka najvećem nedeljnom padu još od juna. Dodatni razlog je i očekivanje da će Indija povećati izvoz, što će povećati ionako velike svetske zalih. Izvozna prodaja SAD-a je počela da beleži sezonski pad, a IGC je povećao svoje procene svetske proizvodnje pšenice. Prognozirani rekordan prinos kukuruza je uticao da cena ove žitarice padne na trogodišnji minimum. Poboljšanje

vremenskih uslova u Argentini je takođe pogodno uticalo na pad cene. Tehnička prodaja je takođe uticala na povećanje pritiska na ovom tržištu. Stanje useva u SAD je poboljšano u odnosu na prethodnu nedelju sa 60% na 62% (dobro/odlično), a žetva je obavljena na 59% površina (39% prošle nedelje). U odnosu na prethodnu nedelju cena pšenice na čikaškoj berzi je pala za 4,17%, dok je cena kukuruza niža za 2,7%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno nov 13	477.68 \$/t	467.10 \$/t	469.96 \$/t	473.05 \$/t	470.40 \$/t
Sojina sačma okt 13	423.50 \$/t	414.70 \$/t	410.80 \$/t	411.80 \$/t	403.60 \$/t

Cene roba iz soja kompleksa su u proteklih nedelju dana imale obostrane trendove. Sezonski pritisak žetve, po-

boljšanje uslova za setvu na Južnoj hemisferi i uzimanje profita na berzama su osnovni uslovi pada cena.

Soja sa novembarskom isporukom je pojeftinila za 2,25%, a sojina sačma sa isporukom u decembru za 5,26%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

SPONZOR
Limagrain d.o.o. Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivovodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 28.10.2013.DO 4.11.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	180	180	bez promene	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	100	120	110	bez promene	dobra
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	180	200	180	bez promene	dobra
4	Grožđe (belo ostale)	Uvoz (Makedonija)	kg	100	100	100	bez promene	prosečna
5	Grožđe (crno ostale)	Uvoz (Makedonija)	kg	90	100	100	bez promene	prosečna
6	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	60	80	80	bez promene	dobra
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	80	100	80	pad	prosečna
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	80	100	80	pad	prosečna
9	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
10	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	60	80	80	bez promene	prosečna
11	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	60	80	60	pad	dobra
12	Kivi (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	200	250	200	bez promene	dobra
13	Kruška (ostale)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
14	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
15	Limun (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	120	130	120	bez promene	dobra
16	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Hrvatska)	kg	100	120	100	-	dobra
17	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	180	150	bez promene	dobra
18	Orah (očišćen)	Domaće	kg	600	800	700	bez promene	dobra
19	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	150	180	180	bez promene	dobra
20	Smokva (suva)	Domaće	kg	400	450	450	bez promene	dobra
21	Šljiva (suva)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra

POVRĆE OD 28.10.2013.DO 4.11.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	20	25	20	pad	dobra
2	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	50	pad	dobra
5	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	40	pad	dobra
6	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
7	Krastavac (Kornišon)	Domaće	kg	90	100	100	bez promene	dobra
8	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	90	100	100	rast	dobra
9	Krompir (beli)	Domaće	kg	50	60	50	bez promene	dobra
10	Krompir (crveni)	Domaće	kg	50	60	50	bez promene	dobra
11	Kupus (mladi)	Domaće	kg	15	20	20	-	dobra
12	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250	300	300	bez promene	dobra
13	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	30	40	30	-	prosečna
14	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
15	Paprika (Babura)	Domaće	kg	150	160	150	bez promene	prosečna
16	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	200	250	200	bez promene	prosečna
17	Paprika (šilja)	Domaće	kg	150	160	150	bez promene	prosečna
18	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	bez promene	prosečna
19	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	prosečna
20	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	40	50	40	bez promene	dobra
21	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
22	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	dobra
23	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	dobra
24	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	350	400	400	bez promene	slaba
25	Patlidžan (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
26	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
27	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
28	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
29	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	180	rast	dobra
30	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
31	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	bez promene	dobra
32	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	pad	dobra
33	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	120	130	120	pad	prosečna
34	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	60	bez promene	dobra
35	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	50	60	50	pad	prosečna
36	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 28. 10 - 4. 11. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	13	16	16	-	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	79	95	93	bez promene	prosečna
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	39	45	45	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	20	22	20	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	13	16	16	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	20	22	20	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	22	25	22	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	13.50	13.50	13.50	rast	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.30	14.70	14.30	rast	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	17.50	18.40	17.50	rast	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 28.10 - 4.11. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	260	270	260	bez promene	dobra
2	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	260	270	270	pad	vrlo slaba
3	Telad	80-160 kg	SM	kg	350	400	400	bez promene	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	190	200	190	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 28.10. - 4.11. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	210	230	220	bez promene	slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	135	140	135	pad	vrlo slaba
3	Prasad	16-25 kg	sve rase	240	250	250	rast	vrlo slaba
	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	160	180	170	pad	prosečna

JAZAK • SEOSKI TURIZAM NA IMANJU PORODICE UTVIĆ

Prodavnica mira i tišine

Da se u Srbiji iz godine u godinu od poljoprivrede živi sve teže i da, usled loših vremenskih uslova i nedostatka čvrsto postavljenih pariteta, šansu za opstanak imaju samo oni krupniji poljoprivredni proizvođači, poznata je stvar na koju ne treba posebno trošiti reči. Takođe, opšta je poznatića i to da ovakvo stanje u poljoprivredi nužno dovodi do postepenog gašenja naših sela, odlaska mladih, a neretko i njihovih roditelja u gradove koji postaju prezasićeni i bez mogućnosti da svakome ponude željeno i iznad svega adekvatno plaćeno zaposlenje.

Jedan od onih koji su napustili poljoprivrednu proizvodnju je i Jazačani **Pavle Utvić**. Međutim, za razliku od mnogih Pavle i njegova porodica koju čine supruga **Vera** i ćerke **Snežana** i **Vanja** rešili su da na svom porodičnom imanju pokrenu sasvim novi posao – seoski turizam. Tokom poslednjih nekoliko godina, Utvići su, odričući se mnogo čega i radeći nadasve složno, uspeali da svoje domaćinstvo preurede i na njemu izgrade tri bungalova i prelepi restoran za koji se nadaju da će u skorije vreme postati stecište za sve one koji će u miru ovog Fruškogorskog sela potražiti odmor od gradske vreve.

- U situaciji kada se od poljoprivrede teško živi, pitanje razvoja seoskog turizma postaje sve važnije jer daje mogućnost kako mladima, tako i starijima da se samozaposle i na taj način pomognu sebi i svojim selima, tim pre što se u ovu vrstu turizma mogu uključiti ne samo ugostitelji nego i proizvođači sa svojim sirom, mesnim proizvodima i vinom po kojem je naš kraj naročito poznat - smatra Pavle Utvić.

Pavle Utvić

mogućnost bavljenja poljoprivredom. Zbog posla sam bio primoran da orem noću, da molim komšije da izjutra ispravljaju to što sam noću pogrešio, i zbog svega toga sam rešio da zemlju dam u arendu i da se posvetim drugom poslu koji bi mi ipak omogućio da ostanem na selu, priča Pavle. - Da se okrenem seoskom turizmu doprinela je i Ruža Andrić, sposobna i vredna žena koja je prva u Jazku pokrenula priču oko etno kuće i seoskog turizma uopšte. U početku sam učestvovao u svemu tome kao dopuna umetničkom programu i tako sam došao u bliži kontakt sa drugim ljudima koji se bave etno ili seoskim turizmom, između ostalog i sa **Nikolom Perkom** i gledajući šta i kako svi one rade, rešio sam i ja da se okušam.

Sa izgradnjom bungalova, Utvići su krenuli tokom leta 2008. godine. Kao građevinar, Pavle je sam crtao planove, organizovao poslove, a svestranu pomoć pružale su mu supruga i ćerke koje su se na licu mesta učile poslu.

- U početku smo mislili o tome šta ćemo i kako ćemo, razmišljali smo da li će neko doći u Jazak ili ne ali smo na kraju prelomili i krenuli u poslove - objašnjava Vera Utvić.

- Ovde uši „bruje“ od tišine. Tokom leta čitav okoliš sija od svitaca, a vazduh je prijatan i svež. Jutra su mirna i jedino što može da poremeti

čoveka je cvrkut ptica ili poj petlova. Dani su i leti prijatni i neretko magloviti, a noći hladne, taman koliko i treba da bi se lepo spavalo. Znajuci sve to, rešio sam da krenem u izgradnju i da svoje imanje i svoje selo pretvorim u prodavnicu mira i tišine, siguran da će biti onih koji će taj spokoj platiti jer su gradski ljudi danas i te kako željni mira - nastavlja Pavle.

- Naša ideja nije samo da zaradimo i ponudimo mir našim gostima, nego i da prezentujemo naše selo i na taj način pokažemo ljudima u gradovima lepote naših sokaka iz kojih, nažalost, sve više mladih odlazi - dodaje Vera Utvić.

Šansa za selo

Seoski turizam, smatraju Utvići, predstavlja šansu ne samo za njih nego i za sve domaćine i vred-

Spremni za goste

Unutrašnjost restorana

Gradu treba odmor na selu

- Već dugi niz godina radim kao matičar u Vrdniku, supruga je veterinar i to je dodatno otežavalo našu

Vera i Pavle Utvić

sremačkom supom, počastili ih sremačkim kolačem i bili su prezadovoljni, nadovezuje se Pavle. - Mi smo rešeni da prodajemo naše proizvode i to ne samo zbog toga što je to naša obaveza kao seljačkog domaćinstva, nego i zbog toga što Sremci imaju šta da ponude za trpezom. Jazak ima i vredne i umešne domaćice i njihov rad mora biti predstavljen javnosti.

- Frušku goru u sezoni poseti veliki broj ljudi i bilo bi dobro da se oni skrenu i u naša domaćinstva, a to sve možemo da uradimo samo ako smo složni i ako celo selo ili barem većina stane iza ideje seoskog turizma. Ne treba zanemariti ni mogućnost prodaje ru-

kotvorina i suvenira čijem su pravljenju žene u Jazku i te kako vične, smatra Vera i dodaje: - Naša osnovna zamisao je da se usmerimo na domaćeg turistu za koga je seoski turizam odlična prilika da sa porodicom ode iz grada, da se odmori, prošetata, da jede kvalitetnu i zdravu hranu i pije izuzetnu jazačku vodu.

Potok, jezero i ljuljaška

Svaki od tri bungalova koliko ih trenutno ima na porodičnom imanju Utvića, izgrađeni su u etno stilu i imaju svoju struju, svoj sanitarni čvor, kuhinju, brodski pod, i galeriju. Pa ipak, kako Pavle Utvić ističe, posao još uvek nije gotov i u skorije vreme biće okončani i radovi oko potpunog uređenja eksterijera.

- Imam ideju da uredim parking prostor, da izgradim malo veštačko jezero, potok, a možda i omanji ukrasni bazen. Takođe, postavim i ljuljašku i to na granu kao što je nekada bilo popularno u Sremu ali i druge elemente za zabavu za decu. Još jednom ponavljam, seoski turizam nije samo šansa za pojedinačne porodice kao što je moja, nego i za čitava sela i potrebno je samo da se ta istina shvati, da se ljudi što više uključe u te projekte i tako nađu, mislim, najbolju moguću zamenu za konstantnu zavisnost od poljoprivrede. Ne mogu se svi zanimati turizmom, to je jasno, ali mogu da prodaju svoje proizvode po mnogo povoljnijim uslovima što i te kako može biti korisno - zaključuje Pavle Utvić.

Ovde će biti potok

Utvići se nadaju dobrom poslovanju

S. Lapčević